رسملی الفبا

حامد

ایلک قرائت درسلری

مؤلفی

مصطفی حامد

متخصص قومیسیونك راپوری ومعارف وکالتی ملی تعلیم وتربیه دائره‌سنك ۱۹۲۶ تاریخ و ۱۱۰٤/۲۰۳ نومرولو قراری ایله مکتبلره قبول ایدیلمشدر.

اونونجی طبع

حق تألیف قانونی موجبنجه هر حق محفوظدر.

صاحب و ناشری : کتابخانهٔ حلمی

۱۹۲۷

استانبول — هلال مطبعه‌سی

بو کتابك صاحبی :

طلبه‌یه چیزدیریله‌جك شكللر

١ مكتب و باغچه ادواتی

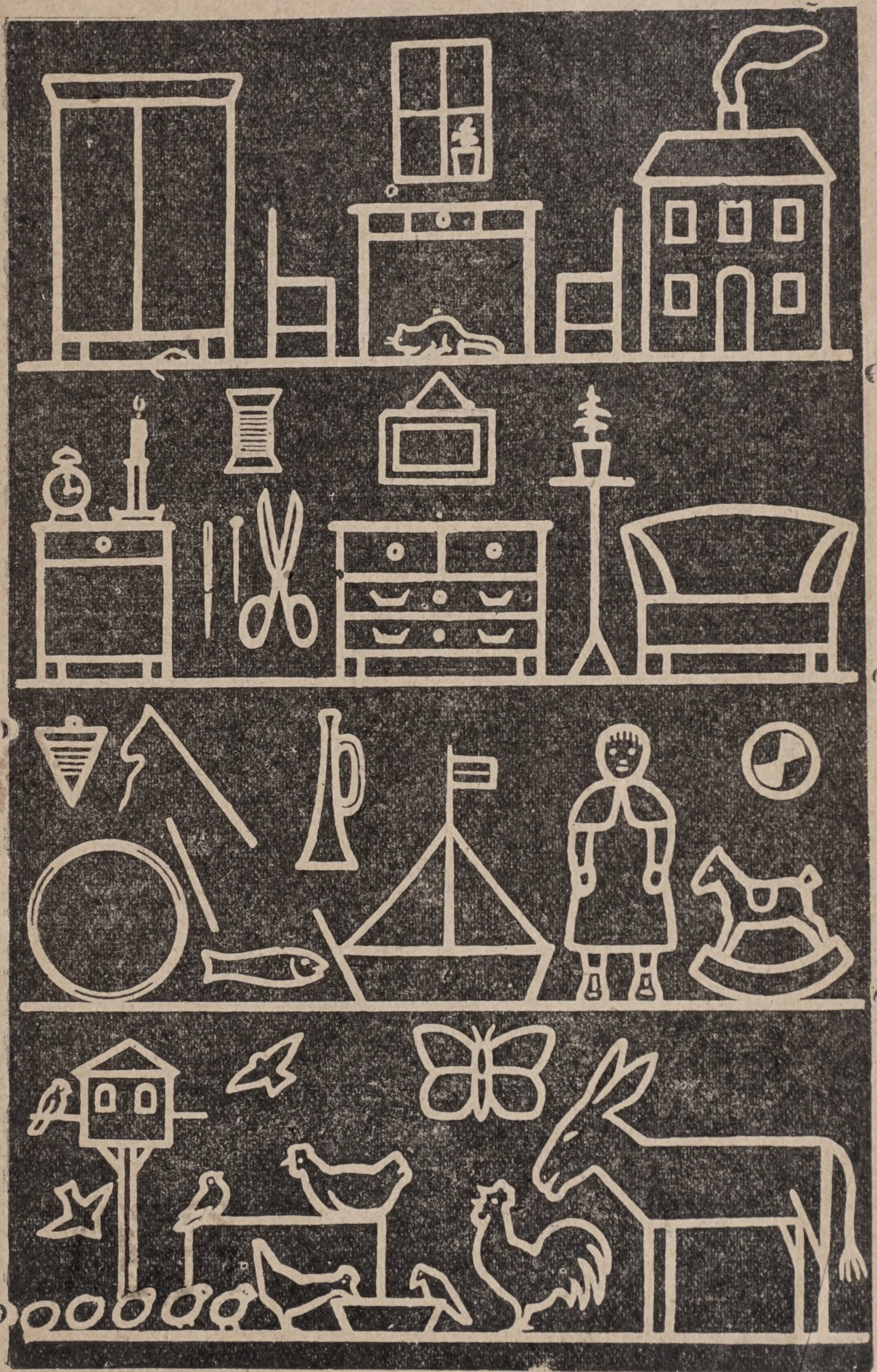

آری آرا

آرا آری آرا

آری آرا آری آرا آرا

بابا   آدا   آرابا

آری آرا. آرابا آرا.

بابا آرابا آرا.

آری آرا. آرابا آرا. بابا آرابا آرا.

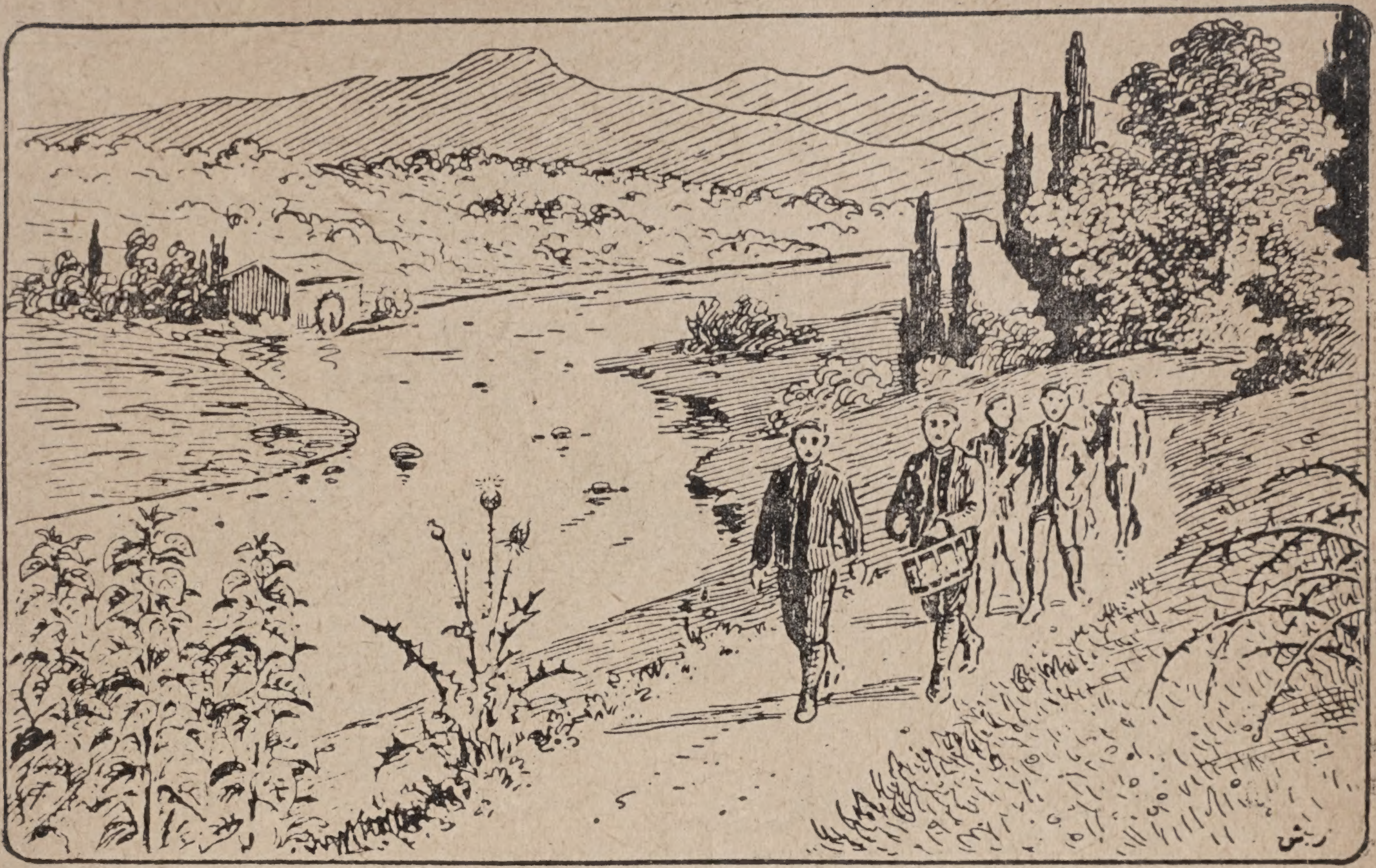

دەرە آرادی دەدی

دەرەدە آدادە آرادی دەدی

بابا دەدی . آری آرا . بابا آدادە

آرابا آرادی . دەرەدە آری آرادی .

بابا دەدی . آدادە آرابا آرا . دەرەدە آری آرا .

قاز

قوزو

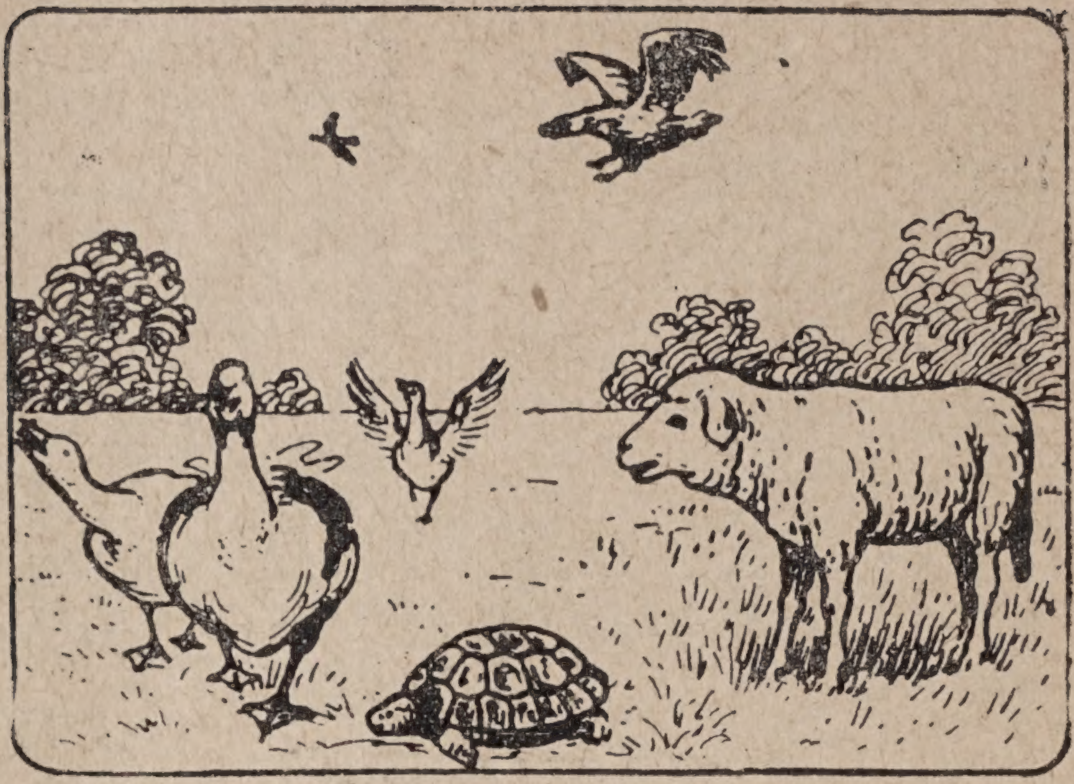

قاز قار قارا قورو قوزو

بو بوراده دور دوردی

قاز بوراده. بو قوزو قارا. قوزو آداده.

بابا قاز آرادی، قوزو آرادی. بابا آرابا دور ده‌دی.

آرابا دوردی. قوزو دوردی.

یازی یاز

یاز یازار یازدی بابا یازدی

آری بوراده. آرابا آداده. قاز ده‌رده. بابا یازی یازار

بابا ده‌دی. بابا یازدی.

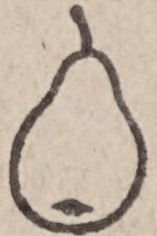 آرمود

قاما قازما یاما دامار

ده‌ده آرامادی دورمادی یازمادی

ده‌ده آرمود آرامادی. آرابا دورمادی.

قوزو قازه دور ده‌دی. قاز دوردی.

ده‌ده قازه یاز ده‌دی. قاز یازمادی. بابا آرمود
آرادی. قوزو آرامادی. دورما، یازی یاز.

اورمان اودون اوراق

اویون قان آنا بابا نوری نار

آری نار آرار. دەدە آرابا آرادی. نوری اویون

اوینادی. آنا بابا اورمان‌ده اودون آرادی

داماردە قانە آقار. نوری اویونە اوینادی.

بابا یازی یازدی. دەدە اورمان‌دە اودون آرادی

بو قیزه باق، قازدن قورقویور!

قیز قیر قیزدی قیردی

آیاق یاناق قیزاق یوق

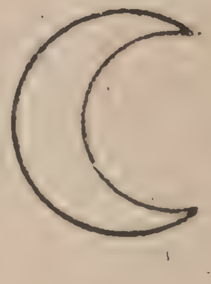 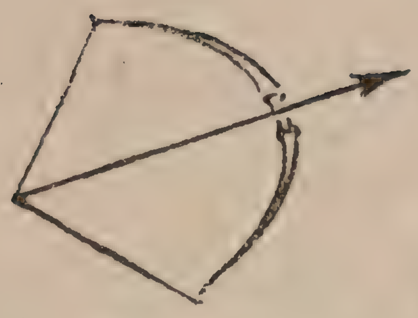

آی آیی یای

بوراده قار یوق، قیزاق یوق. قیز اویون اوینار.
قوزو آیی‌دن قورقار. نوری بو ناری قیردی.

آیی قازی آرادی. قوزو قورقدی، اورمانده دورمادی.
ده قیزدی، یایی قیردی. بابا باق! آی بوراده.

اوزوم

دام آدام بابام دەدەم

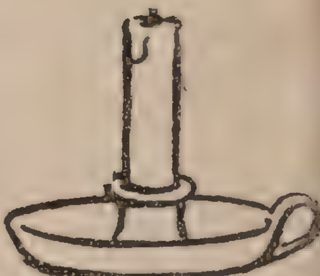 موم قوم آرادم یازدم

بو قیز اوزوم آرایور. بابام قیزە دور دەدی.
نوری‌یی اورماندە آرادم. بو دەرەدە قوم یوق.

اوزوم بورادە. آرمود، نار اورادە. دەدەم بو قازە
باغە دەدی. بابام یازی یازار. آدام آرابالی قیردی.

دەرە دەرەیە دەرەدە

آدا آدایە آدادە

آرابا آرابایە آرابادە

اورمان اورمانە اورماندە

اویون اویونە اویوندە

آنامە بابامە دەدەمە قوزومە دەدم.

آرادم یازدم قازدم اوینادم.

بوقیز یازار آرار قازار اوینار.

قازی قیزی دەرەیی آدایی آرادم.

آرابایی قوزویی اورمانی اودونی آرامادم.

دەرەدە آدادە قاردە بوزدە اورماندە

آنامی بابامی قوزومی دەدەمی آرارم.

یول   دەمیر یولی

آل   دال   بال   دیل   زیل

قال   قول   بول   مارول

بو یول اوزون. آرابای یول. اورمانده یول یوق.
قازی آل. قیز، اوراده دورما. بوراده قال.

بابام مارول آرادی. نوری یە دەدم: آرابای آل.
بو یول آدامی یورار. قوزو مارول آرار.

آنا بابا آرا آدا آرابا قارا
دەرەدە بورادە اورادە آدادە

آز قاز قار قان قاما قازما
یاز یاما آیاق یاناق یول

اوبوبە اورمامە اوزوبە اودوبە

آی یای آیی دایی
قیز قیر قیزاق یوق

قوم موم دام دال دیل زیل
آرمود نار بال اوزوم نانە

آل باقە آرا بول دورما قیرما
قیزما یاز اوینا

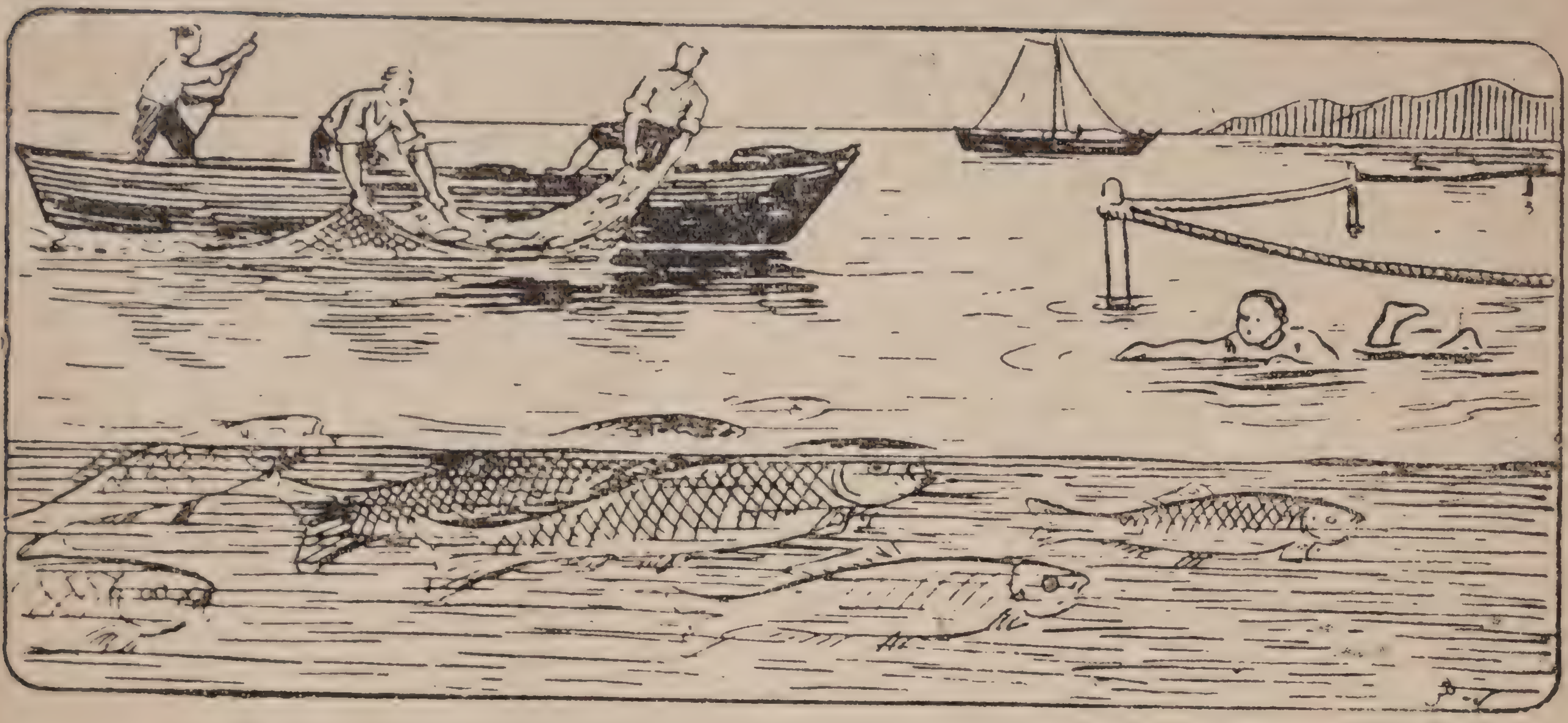

بالیق‌لر یوزویور ، بن‌ده یوزه‌رم .

قازلر قوزولر اوزوم‌لر آرمودلر

قیزلر نارلر دال‌لر مارول‌لر

یوز دوز یورو

بابام یوزویور . بن‌ده یوزه‌رم . دوز یولدن یورو

قوزولر

قوزولر آیی‌لرد‌ه قورقار . قازلر ده‌ره‌ده یوزویورلر .

دایی آرابایی آلدی . نوری ده‌ره‌ده یورودی .

بن بابامه یاردیم ایده‌رم.

بن آننه‌مه یاردیم ایده‌رم.

بابام‌ده آننه‌مه یاردیم ایده‌ر.

آننه نره‌ده؟ بایرام یاردیم

نوری نره‌ده یوزویور؟ نوری ده‌ره‌ده یوزویور. بابام اورمانده یورویور.

آیی آره‌ودی یه‌دی. قازلر اوزومی یه‌دی‌لر.

یارین بر بز بزه

آننه! یارین بایرام، بابام بزه برقویون آلدی.

قویون مارولی یه‌دی. بن بالی یه‌دم.

ده‌ده اورمانده قورو دال آرادی، بولدی. آننم قورو دال‌لری یاقدی. اوزوم اوزومه باقا باقا قارارر.

قوش نرەدە؟

قوش دالدە دورویور.

آش باش قاش قوش بوش

ایش دیش قیش قاردەش

قاردەش قاردەشە یاردیم ایدەر

بو شیشەلر دولومی؟

بر شیشە بوش در.

دەدە نوریە دەدی: شادی قوشدی، دوشدی؛ باشی، دیشی قانادی. شو قیزە باق، یرە دوشدی. قوشمە! قوشمە! قیزی قالدیر. بەدە قوشارم.

ى =

دیزی	باشی	یوزی	قولی
دیلی	قاشی	اوزومی	آرمودی
نانەیی	ماشایی	یوزی	قوزویی
آننەمی	بابامی	یوزومی	قوزومی
یەدی	آلدی	یورودی	قوشدی
دەدی	یازدی	یوزدی	بولدی
یەدم	یاشادم	دوشدم	دوردم

شادی برقوش بولدی. نوری آرابایه قوشدی. بابام اوزومی آلدی. دایی ناری، آرمودی یەدی

قیز یازی یازدی. قازلر دەرەدە یوزویورلر. قوزولر بولدە یورویورلر. قیزلر اویوده اوینایورلر

اوردەكلر دەرەدە يوزويورلر.

اوردەك بورەك بويوك يوك

يوزوك دودوك ديرەك يورەك

بابام آننەمە بر يوزوك آلدى. بورەك يەدم.

قيز قاردەشم بندن بويوك در.

بن شادى‌يە بر بورو، نورى‌يە بر دودوك آلدم. دايى

نە بورەك آلدى. بو قازمى، شو اوردەكمى بويوك؟

تل ترازی

تازه تەمیز
تام ترازی

تیزه یاتاق قارتال

قوشلر داله قونمش، اوتویورلر. تیزەم بز
بر دودوك آلدی. شو آرمودلر تازه، تەمیزدر
قارتال بر بویوك قوش در.

نوری نەده؟ بویوك اوداده اویور. شو
یاتاق بنم در. بو قیز تربیەلی در.

قازلر، اوردەك لر قیرده اویورلر. بزنی قیز
آننەمه یاردیم ایدەر. تانه بورەك یەدم.

اوقو ، یاز ، اوینا

..ره‌لر آقار. بالیقلر یوزه‌ر. آرمودلر، اوزوملر
اولور. نانه‌لر قوقار. قوزولر مه‌له‌ر. مینی
مینی‌لر اوینارلر. اوقویوب یازارلر.

آنه، بوقیزه باقه! بوروحی قیردی. قوزومه قورو
وزوم آلدم. نوری بر بویوك آرابایه بیندی. دالی
بالی‌یه قوم آلدی. شادی یولده بردودوك بولدی.

یزاودایی ته‌میزله‌دی. تیزه‌م اویودی. قارده‌شم
ویاندی. آیاقده دور! قوشلر بردالده دورماز.

هوآداده آیی یوقه. اورمانده اودونه یارارلر. قوزو
قارتالدیه قورقار. اوردك ده‌ره‌ده یوزه‌ر. ترزی
قیزی ایسه ایشلر، آنه‌مه یاردیم ایده‌ر.

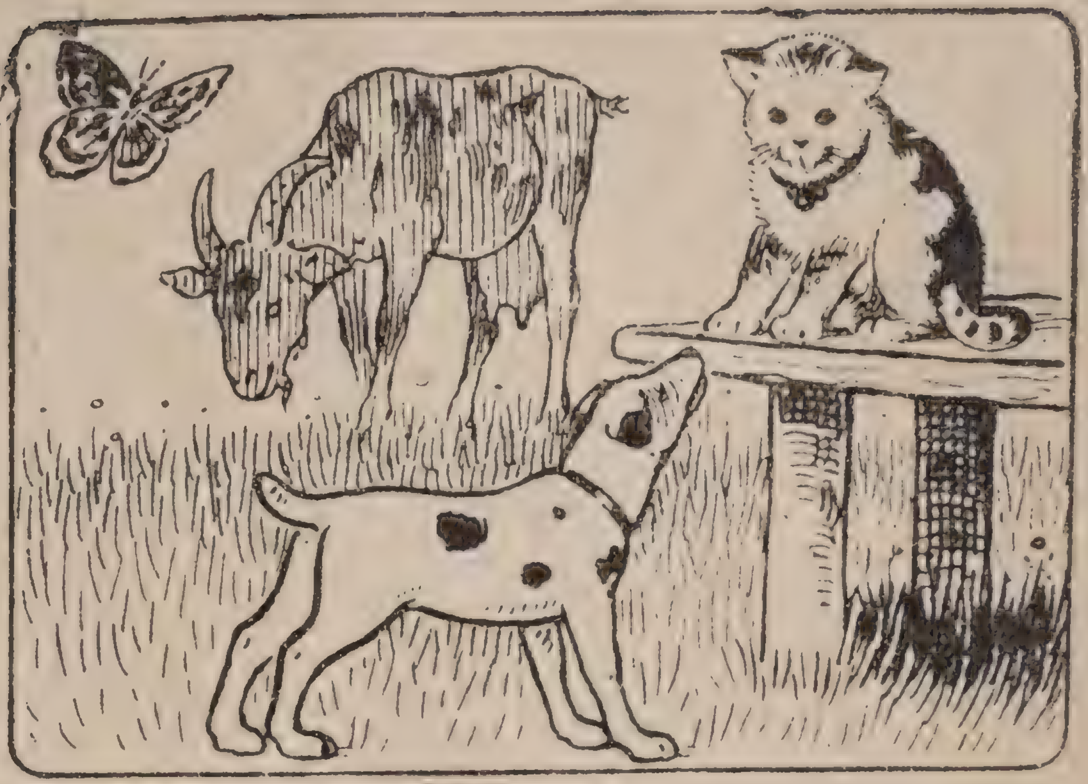

کدی
کله‌بك

کومور کول کویلو اوکوز کدی

کله‌بك شکر کمان

شو کدی‌یه باق. کله‌بك نره‌ده؟ آرا، بول.
یارین بایرام. بابام بزه شکر آلدی.

کوی ایله ایکی کوره‌ك
کامل بابا اوکوزلری ایله کویه دونیور.

کدی کله‌بك ایله اوینایور. کومور یانار، کول اولور.
کومور تمیزدر. کدی اویودی.

شو دەوەیە باق !

یاواش یاواش یورویور.

دەوە وار قاوال داوول قاوون

آو یاورو یووا

نوری قاوون یەدی، بورەك یەمەدی.

بن آرمود، اوزوم یەدم. قاوون یەمەدم.

کویلودە قاوال وار، کمان یوق.

قوشلر یووادە اویورلر. بن قوشە یووالرینی بوزمام.
شو یاورو قوزویە باق، نە شکرلی! اوردەكلر دەرەدە
یاواشە یاواشە یوزویورلر. شو آدام اورماندە آو
وەردی. بە اوق ایلە بر قارتال وەردم.

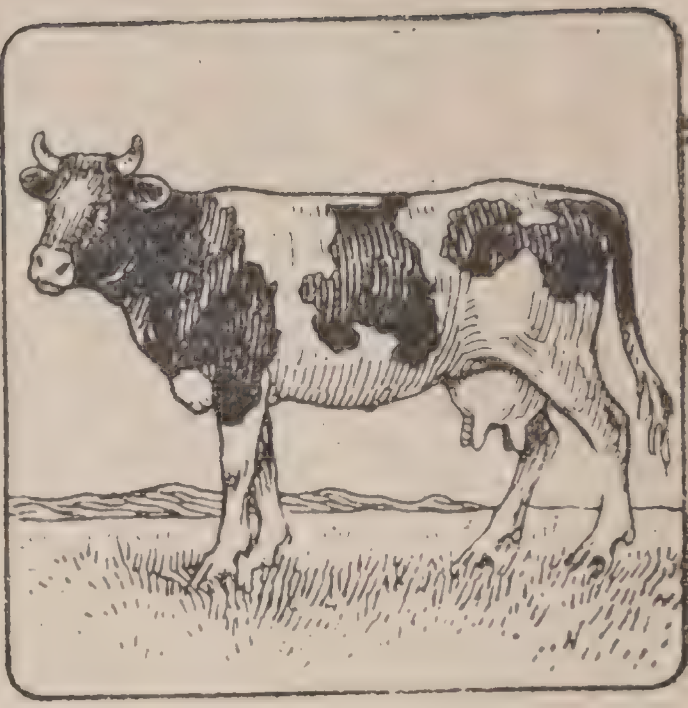

اینك بزه سوت ویریر.

بن سودی سه‌وه‌رم.

سامی ساده ساز

سوت سورو سوقاق یاساق

بن آنامی بابامی سه‌وه‌رم. آنام بابام‌ده بنی سه‌وه‌رلر. سامی اوقویور. نوری یازییور.

بن سن بز سز

سامی، بن سنده بیوکم. بز کدی‌یه سوت ویردك. بنم ایکی قوزوم وار. قارا قوزومی سه‌وه‌رم. قویونلر اینکلر سوروایله کویه دونیورلر. بابام بنه ده‌دی: شیمدی سوقاق یاساق! شو یاراماز کدی سزه باقیور.

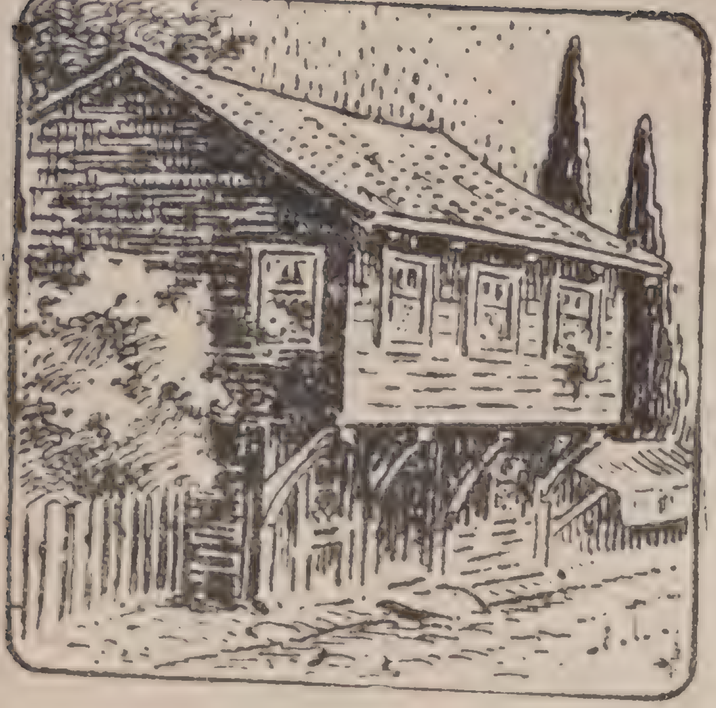

بو أو بزم در .

بن أومى سه‌وه‌رم .

أو أل أش أت أيى أريك

أكمك ألما أديب أكرم

بو أيى بر أشك در .

بن بو أشكه بينه‌رم .

بابام بزه ألما ، أريك آلدى . بو ألمالر ، آرمودلر ته‌ميزدر . نوريه أيى بر قيزدر .

أكرم أت ايله أكمك يه‌دى . أديب بر توركوسو يه‌دى . بوكويده ده‌وه وارمى ؟ ده‌وه يوق ، أشك وار .

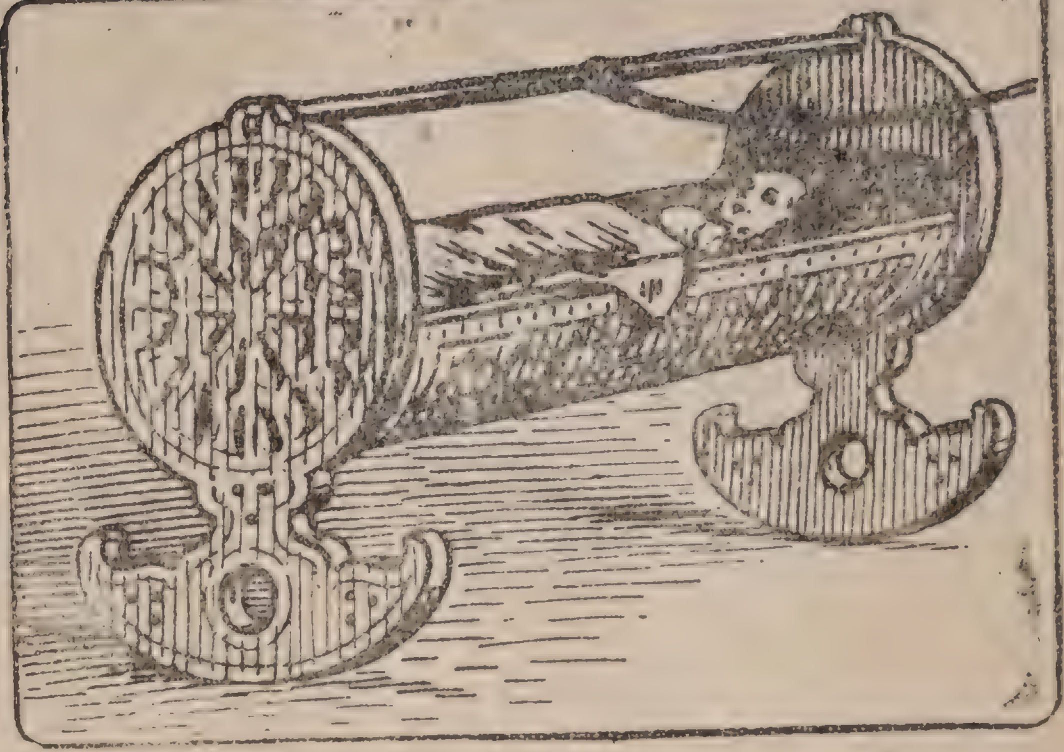

ببەك بشيكدە اويو
آنەسی شیمدی
اویاندی.

ایکی قوش برداله قوندی. کدی قوش یوواسنی بوزدی. نوری قیردە قوشدی، یرە دوشدی.

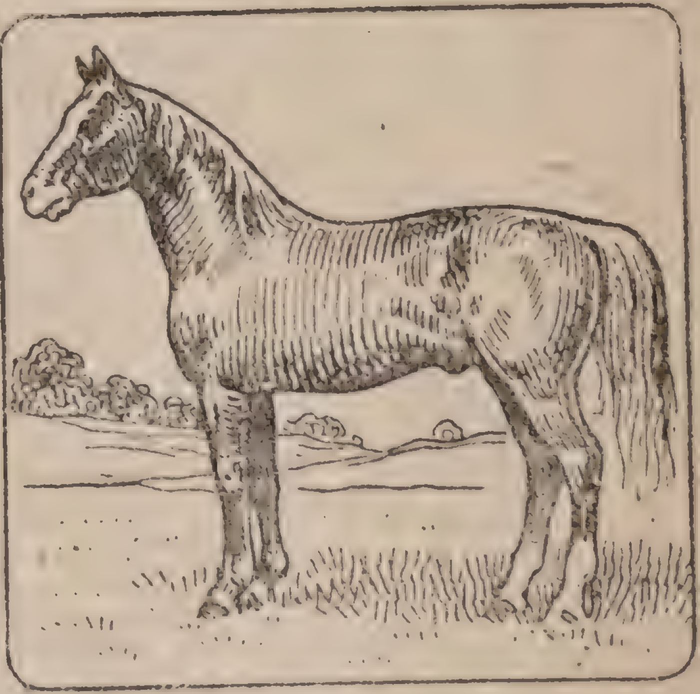

آت اوت یەدی.
بن بو آتە بینەرم.
سورو نرەدە؟ قیردە.

قوزولر، قویونلر، اینکلر، اوکوزلر کویەدونیورلر.

کویلو تورکو سویلیور.
قیزلر اویناییورلر.

کویلو تارلاسنی سورویور .

لاله تارلا آلای قولای

دولاب قولاق

تارلاده قاوون وار . دولابده آلما ، أریك وار .

بن أكمك ایسته‌رم . آننه‌مه سویله !

تارلاده باشاق وار . سوقاقده آلای یوریور .

شو دولابده أیی بال وار . بو درس قولای در .

اوجاق یانییور ،

باجاده دومان وار .

باجا باجی ناجی آجی

جان جام اوجوز

دهوه‌جی آراباجی شکرجی کومورجی

ناجی نوری ایله قوشماجه اوینایور. بو قاوون آجی‌در. بابام آراباجی‌یه دور دهدی، آراباجی دوردی. اوجاقده اودون وارمی؟ أوهت وار.

بو شکرجی اوجوز شکر ویریر. بورو دوشدی ، جام قیریلدی . آراباجی آتلرینه اوت آرادی ، بولامادی . دهده بزه بر بیلمه‌جه سویله‌دی :

بوزی دهریده ، قولاقلری دهمیرده ؟

آرسلان ییلان

سلام قیشلا آبلا باشلا

آرسلان بویوکدر . ییلان یرده سورونور .

سلام آل ! سلام ویر !

قارده‌شم نوری اونباشیدر ، قیشلاده یاتار .

بابام سزه سلام سویله‌دی .

ـب أله ویره‌لم . اوقویه‌لم ، یازه‌لم . بن درسمه باشلادم ،

اجی باشلامادی . آقشام اولدی . نوریه اودالی

تیمارلادی . آبلام ییلانده قورقار .

صامان صامان آراباسی صامانلق

صو صابون ماصا صوبا

ماصال صاپی صیرا صاری

اوت قورور، صامان اولور. صامانی صامانلقده صاقلارز. آتلره، اینکلره ویررز.

بالیقلر صوده یاشارلر. دره قاباردی، تارلالری صو باصدی. بن اونی قادار صایارم: بر، ایکی ...

قوشلر باغده
اوزومی غاغالییور.

غاغا قارغا قورباغا آغیز بوغاز
آغ داغ باغ

تارلامزده اون آغاج وار.
قیشین قار یاغار. آغاجده
قارغالر وار. صاغه باق!
صوله باق.

قارغا غاغاسی ایله داری یه‌دی. داغلره قار
یاغدی. غالب آغاجه بیندی. کندی دوشرمه
آغلامادی. نینه بزه بر قورباغا ماصالی سویله‌دی.

چوجوقلر قارده اوینایورلر .

چام چاقی چاتال چادیر

چابوق چارشی چاییر چوبان

آچ قاچ اوچ صاچ

چوجوقلر قیشه قیزاق ایله قایارلر. قوزولر چاییرده اوتلارلر

چوبانه قاوال چالار. تنبل آج قالیر، چالیشان قازانیر.

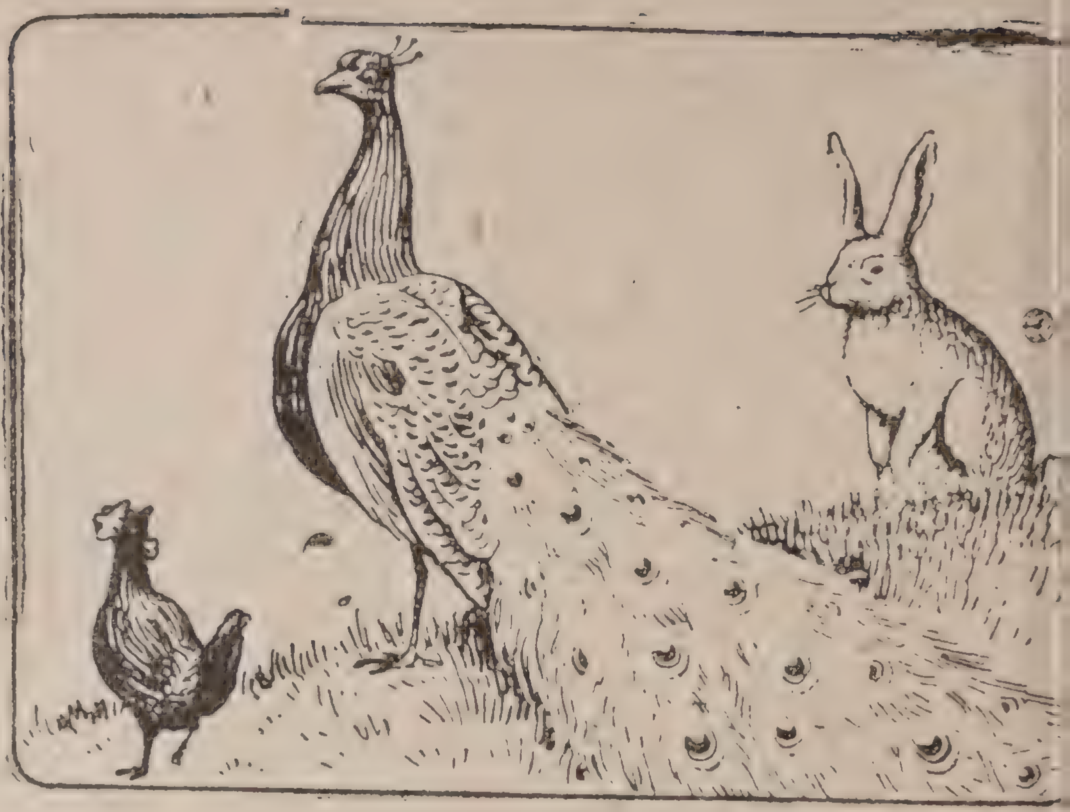

طاووس قوشی

طاووق طاووشان

طاش طاباق طابور طوز طوربا

طاراق یومورطه طاتلی بولوط

قیز یوزونی صابون ایله ییقادی ، صاچلرینی طاراق ایله طارادی ، طیرناقلرینی ماقاص ایله کسدی . ترته‌میز اولدی .

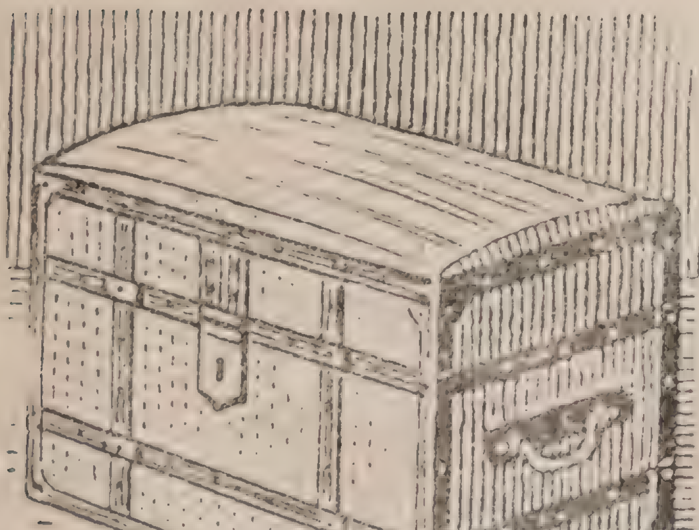

آننم چاماشیرلری صاندیقده صاقلار . طاووق یومورطلادی.

آوجی بر طاووشانه ووردی. آوجی آغ ایله بالیق طوتار .

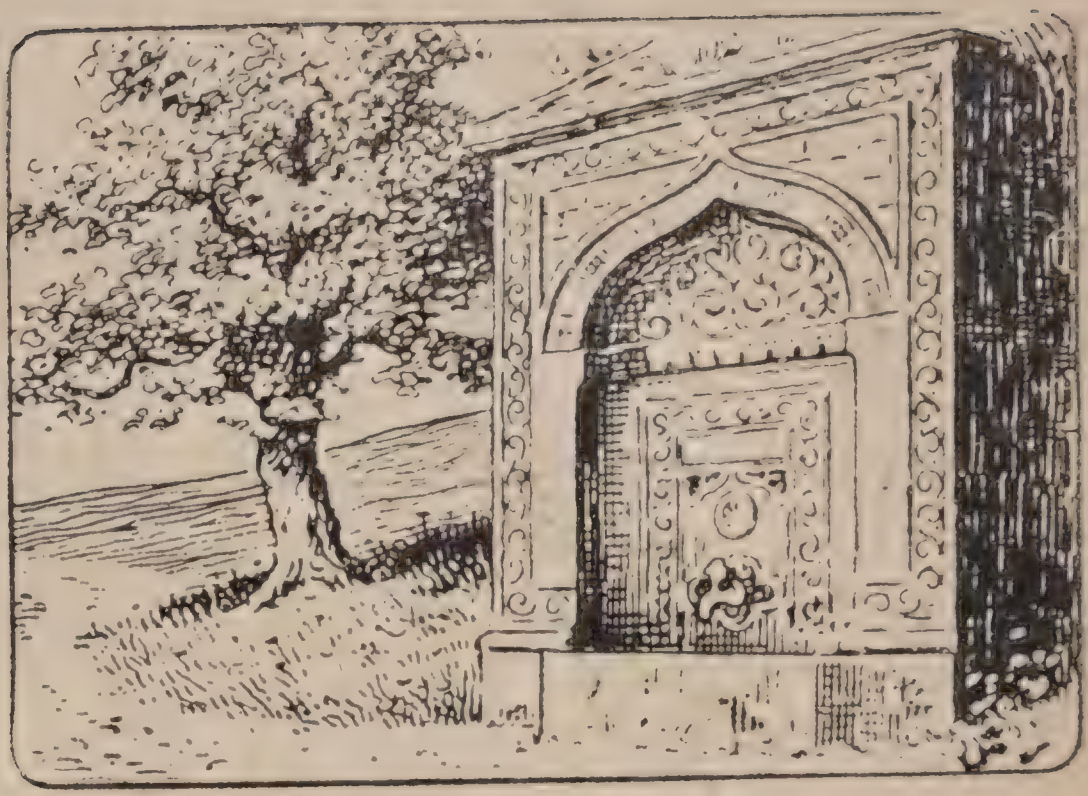

بو چشمه‌ده ته‌میز صو وار. بن أیی صو ایچه‌رم.

چشمه چینار چیلك چوره‌ك

چوق كوچوك باغچه چیچك

بز چشمه‌یی ته‌میز طوتارز. قارده‌شم باغچه‌یی صولایور. ناجی بر چوره‌ك یه‌دی. بن چیلك یه‌دم. كوچوك چوجوق بشیكده اویودی.

آوجی آوآرادی. قوشلر اوچدی. صحرده قورقابه داری أكمز. چابوق یورودم، صوصادم، ده‌ره‌ده صو ایچدم. باغچه‌مزده چوق چیچك وار.

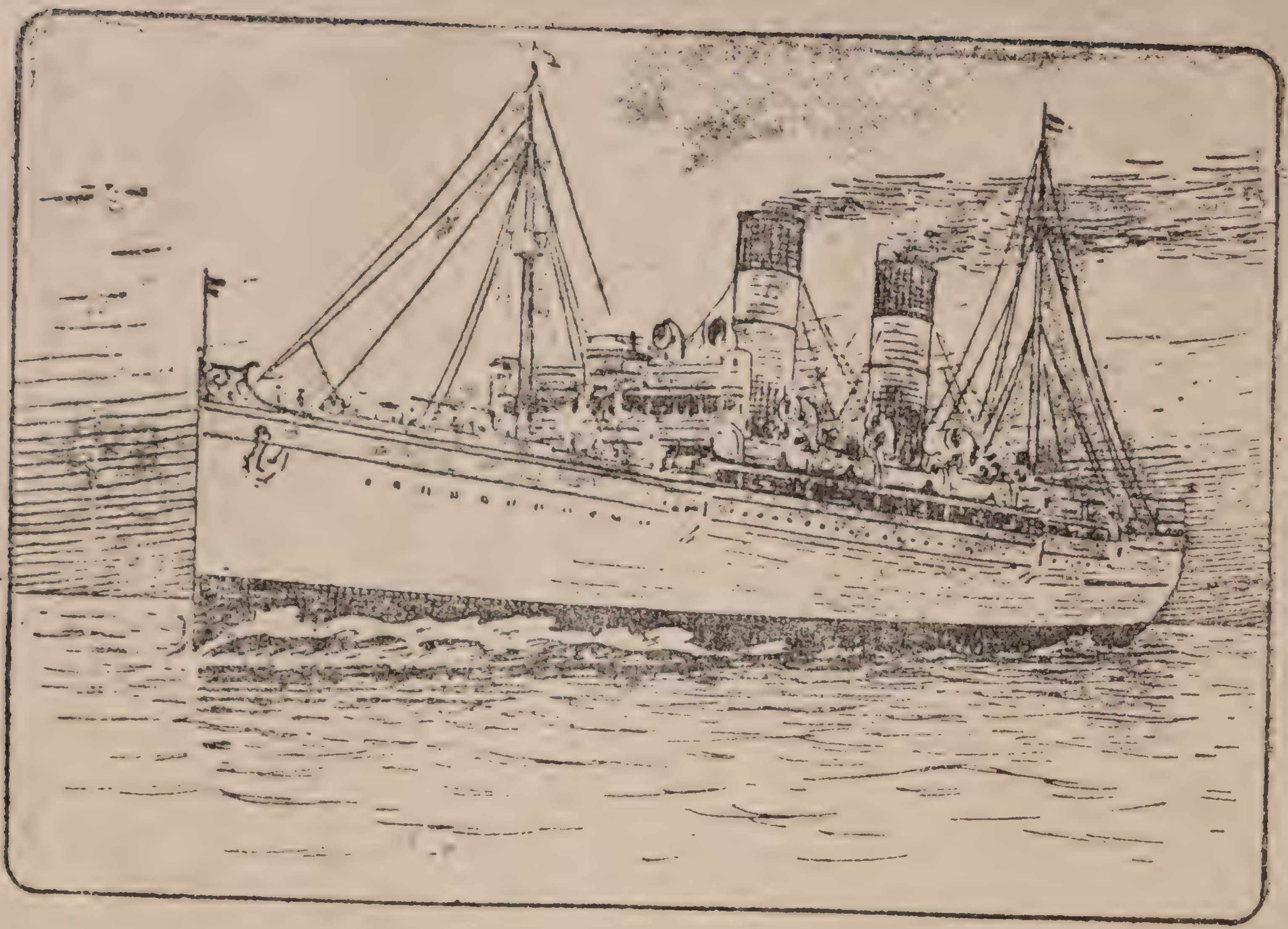

واپور

پارا پازار قاپی قارپوز پارماق

طوپاچ ایپ یاپ طوپ

ایکی اَلمده اون پارماق وار . چالیش ، پارا قازان ! آری بال یاپار . بن پیلاوی سه‌وه‌رم .

یارین بایرام ، طوپ آتیلدی . نوری طوپاچ اوینایور .
قاپی‌یی قاپا ، صوغوق وار . پیلاوی قاشیق ایله یه‌رم .

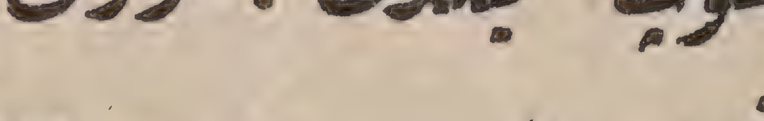

آننه مانغال باشنده
دیکیش دیکییور .

بکجی یازیجی اوزومجی یولجی
مانغال یانغین یاغمور دالغا

پنجه‌ره‌یی قاپا، صوغوق وار.
یاغمور یاغییور . اوجاق
طوتوشدی . یانغین اولدی.
بکجی قاپی‌یی بکله‌ر.

اورومجك آغی ایله سینه‌كلری
آولار. شو پنجه‌ره‌ده ایکی پرده
وار. یولجی واپوردن چیقدی.

خوروز اوتدی
خیرسز طوتولدی

خان خاستا خانه خارمان خورما

خوش خوی خانم تاریخ

اورخان ترلی ایکن صوغوق صو ایچدی، خیار یه‌دی، خاستا اولدی. دوقتور اونی خاستا خانه‌یه آلدی. بو خانم خاله‌مدر، بزه سلام ویردی.

ألمایی یه‌دم. خورمایی قارده‌شم صاقلادم. تارلالرده بوغدای، آرپا باشاقلری صاراردی. اوراقجیلر باشاقلری بیچدیلر، خارمانه قورولدی. خانم قیزلر خامارات اولیور. قارده‌شیم تاریخ کتابنی اوقویور.

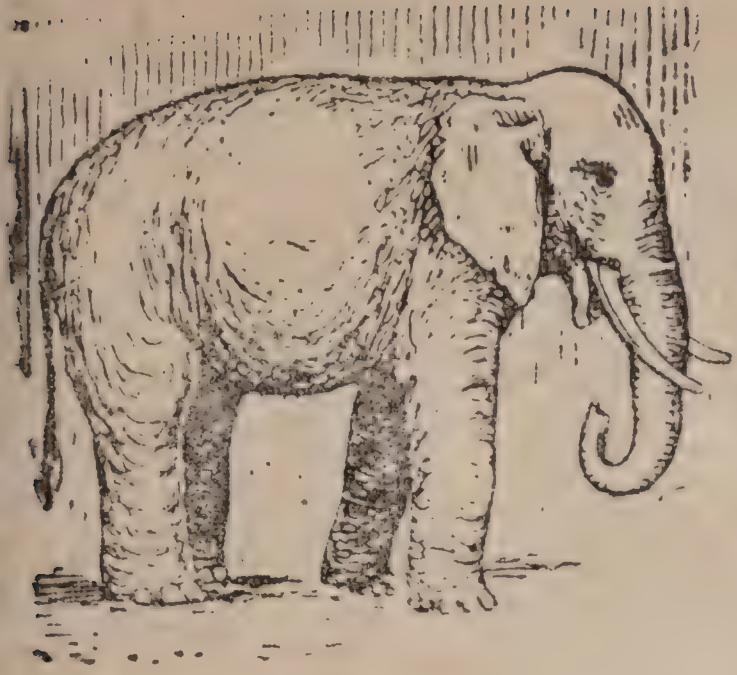

فيل قوجاماندر.
بر خورطومى، ايكى بويوك
ديشى واردر.

فاره فيل أفندى آفرين

راف لاف دف

فابريقا فورون كوفه

بن ألفبا كتابمى أيى صاقلار، تەميز طوتارم.
فاروق درسنه چوق چاليشدى، آفرين آلدى.

كوفەجى بيوك طاشير. لاف لافى آچار. أوەمزدە چوق
فاره واردى. موطباقدە خيرسزلق ايدەرلردى.
تكير كەدى برر برر فارەلرى ياقالادى. آفريە تكيره!

گیییك اورمانده گزەر.

گوز گوك گون گوج

گل گیت گوتور

یازین گونلر اوزون ، قیشین قیصادر.

گوكده بولوط وار. یاغمور یاغاجق.

گلدم . گیتدم . گوردم . گولدم . گوتوردم .

بوگون بایرام ، طوپلر آتیلیور . گوك یوزی ماوی در .

هیندی قاباریور !
غلوق ، غلوق ، غلوق . .

هادی هوا هایدی های های

شهر قهوه بهار

آه واه سیاه

بوگون هوا آچیق ، گوك ماویدر . بهار گلدی . هایدی چوجوقلر ! قیرلره گیده‌لم . گزوب اوینایه‌لم . پاپاتیه طوپلایه‌لم .

چنبر

چنبریمی سوه‌رم پك : چنبرم پك سویملیدر ؛
بكا قوشارق ، او دونرك ، همده بك چوجوغه ایویه بیلیر
چایرلری دولاشیرز ، او قوشار ، بن قوواله‌رم .
گولوشورز ، اویناشیرز . یتیشیرم ، یاقالارم .

حكمت بك

6/4/51

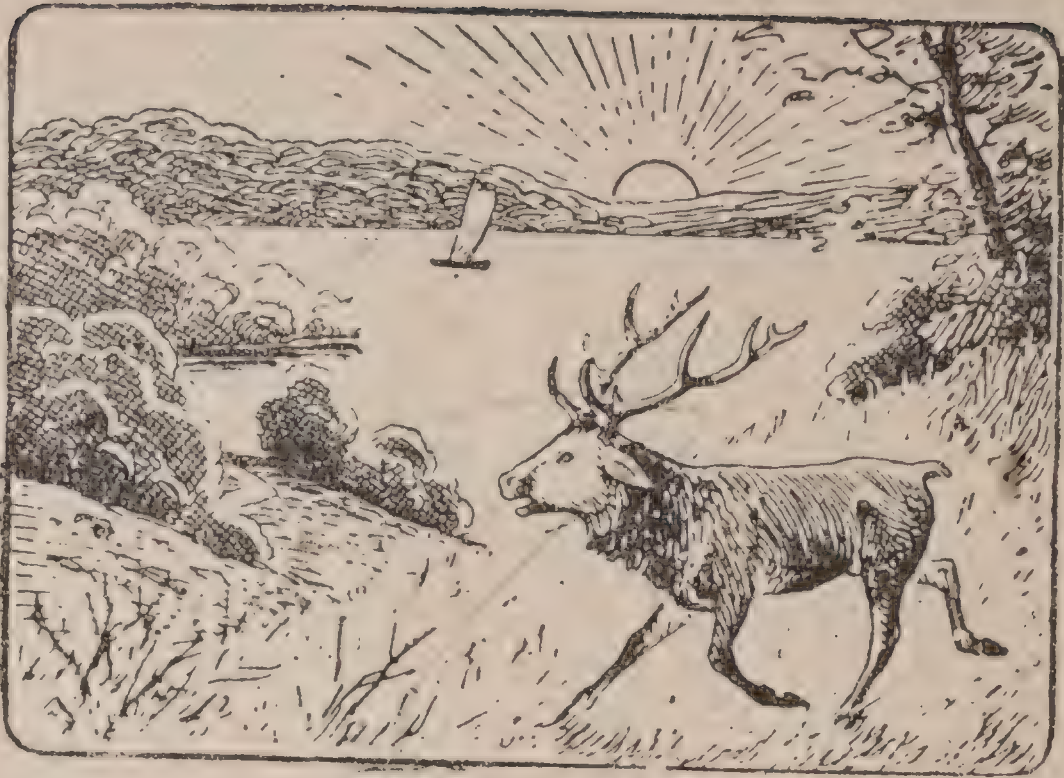

گونش دوغویور.
گەمی یلکن
آچدی.

گوزەل گول روزگار گوملك
گوموش گیزلی گنج

گنجز چالیشقانز تورکز دوغرویز
أکەرز قازانیرز یورورز اوقورز

شو اوزوم صالقیمی نە گوزەل؟
داملا داملا گول اولور.
کوچوك گەدی گولکەسی ایلە
اوینایور.

گیجه سوقاقده فنر یانار.

ایل ایرکن پازارایرته‌سی

میشه کیسه جیب ویرمك ایتمك

بابام هر گون ایرکن قالقار ، ایشه گیده‌ر . بن‌ده گونش دوغارکن اویانیرم . همان قالقارم ؛ اللرمی ، یوزومی ییقارم . دیشلرمی ته‌میزله‌رم . قهوه آلتیمی ایده‌رم . چانطه‌می آلیر ، مکتبمه گیده‌رم .

آغلامایان چوجوغه ممه ویرمزلر . زواللی‌یه یاردیم ایده‌لم . جیبم دلینمش ، پارام یره دوشمش . ایکی قارپوز بر قولتوغه صیغماز . تجره‌ یووارلاندی ، قاپاغنی بولدی . قولوچقه دورت جیو جیو چیقاردی .

رقملر

١- بر ٢- ایکی ٣- اوچ ٤- دورت

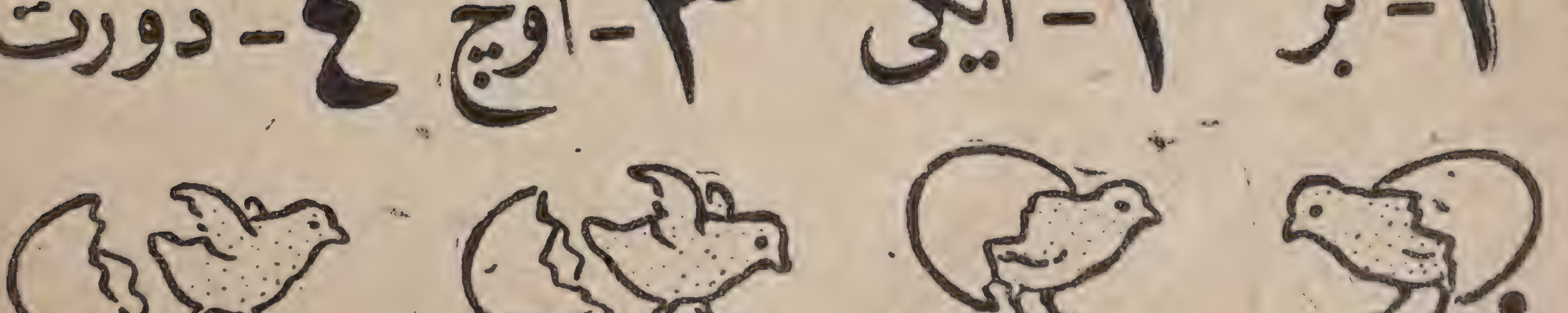

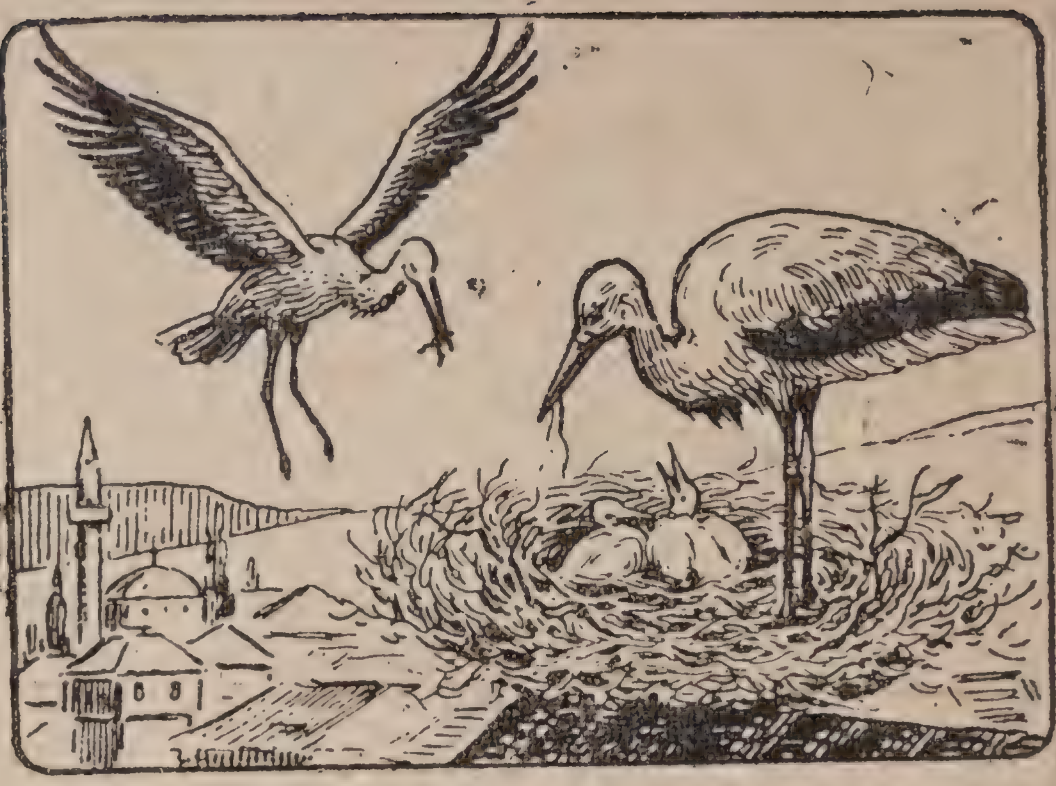

لكلكلر يووا ياپديلر
ياورولريني بسله يورلر

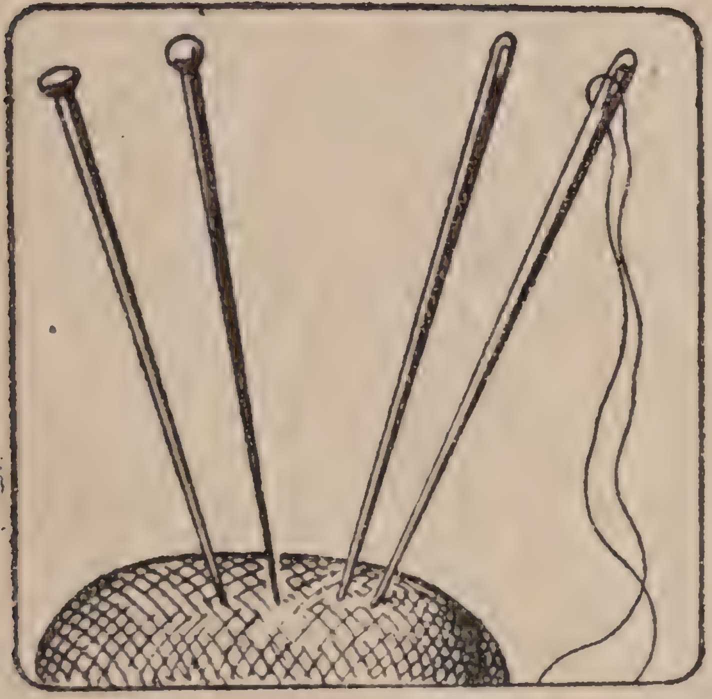

أكه أكرى ده كيل
ده كيرمن بك دوكون
يكرمى ايكنه

بو ده كيرمن روزگار ايله دونه‌ر . ده كيرمنده بوغدايى اوكودورلر ، اون ياپارلر ، فورونجى اوندن أكمك ياپار .

بوره‌ك	بوره‌كى	بوره‌كه
بشيك	بشيكى	بشيكه

ورى بك گوزه‌ل بر قوناق ياپديردى . بوكونه
قومشومزده دوكونه وار. هركس اوينايور، أكله‌نيور.
يانجى‌يه بر خيار ويرمشلر، أكرى ديه باغيرمه!

ضابط جسوردر.
دوشماندن قورقماز.

ضابط رضا ضيا حاضر
رمضان حاووض بياض

اوفکه ايله قالقان ضرله اوطورور. رمضان گلدی. رضا افندی بر ضيافت ويردی. حاووض باشنده اوطوردق.

کوچوك اوردەك

باقه، شو کوچوك اوردەك،
نه خوشجه يوزويور!
حاووضده گزەرك،
بزی سوزويور...
يوزوب گزەركن،
دالوب چيقيور،
باشجه توينده
اينجی آقيور...

واقه واقه واقه واقه!..
(يودا ميو يتيلرى)

شمسیه‌ڭی آچ ! یاغمور
یاغییور .

بوڭا شوڭا اوڭا بڭا سڭا

أڭ اوڭ صوڭ صوڭرا ده ڭیز

بیڭ بیڭباشی یڭی یالڭیز

قلمڭ	کتابڭ	اوزومڭ	آرمودڭ
پردەنڭ	اوداڭ	کویلونڭ	قوزونڭ
دیڭلەدڭ	آڭلادڭ	دوندڭ	صوردڭ
ویردیڭز	آلدیڭز	یورودیڭز	قونوشدیڭز

٥- بش ٦- آلتی ٧- یدی

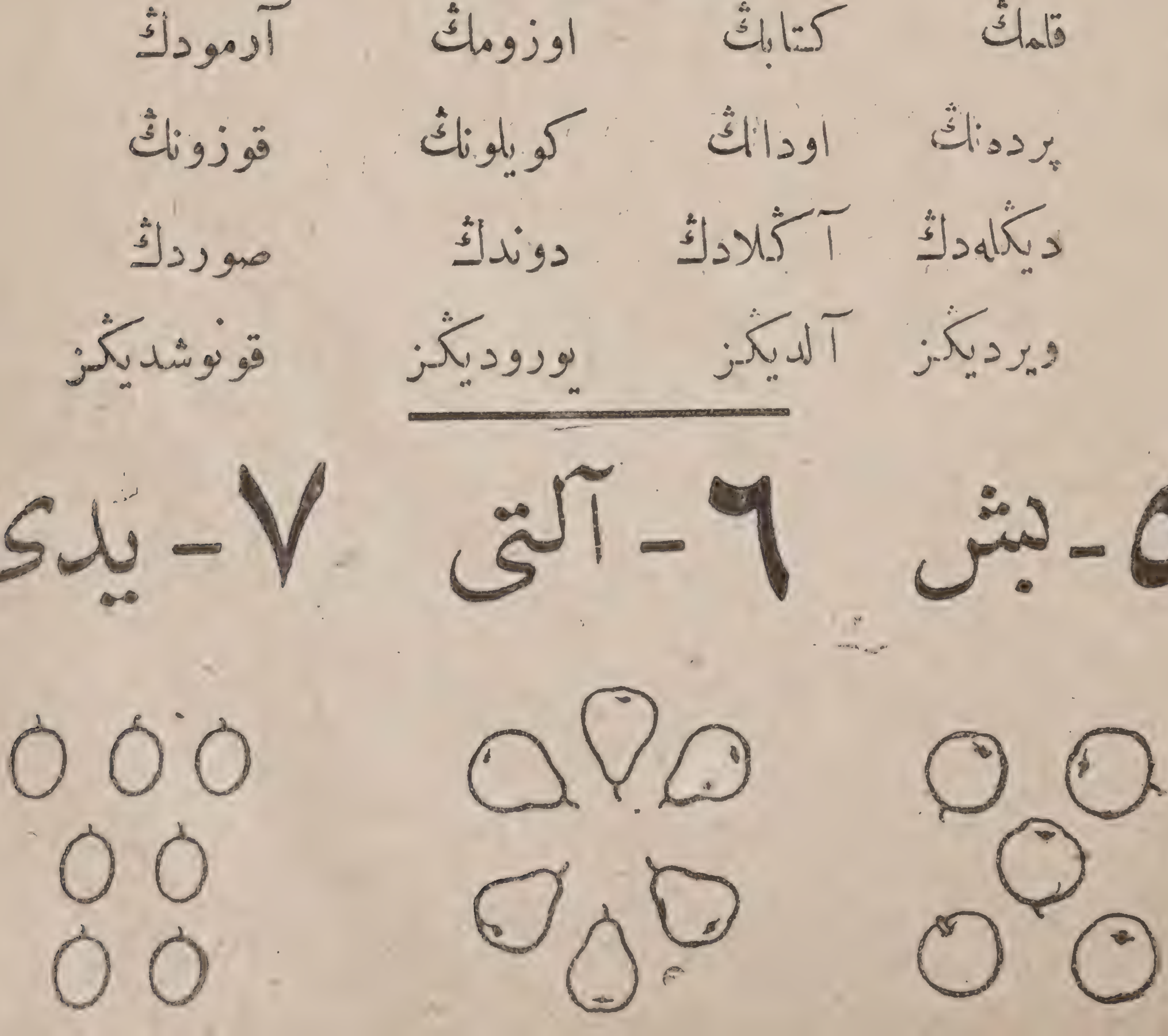

ضابط، حاضر اول دەدی.
عسكر حاضر اولدی.

عادل عارف عالم

علی عموجه عزیز عایشه عقللی

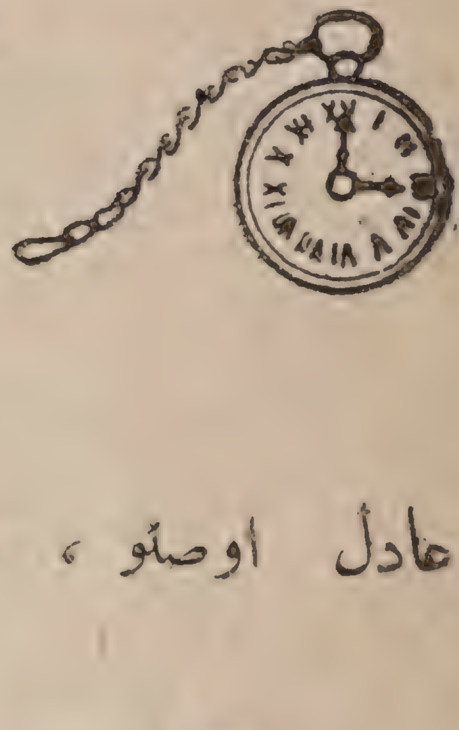

ساعت بزه زمانی گوستریر. آغا بكم كمان،

قیز قاردەشم عود چالار.

عادل اوصلو، عقللی بر چوجقدر. عسكر قیشلاده اوطورور.

«عكسنی دُنیا» دە ایشلر بوُیله گیتدەمز:
فارەلر كدیلری یاقالار،
قوزولر قورتلری ییرلر.
طاوشانلر آوجی‌یی ووورر.
آراباجی آرابایه قوشولور، آتلر گزمەیە گیدەلر.
قوقلاده كوچوك عایشه ایله اوینار.

نعل آتك آياق

قابيسيدر .

بو گوزه‌ل

نعلينلر عايشه قيزكدر .

نعل نعلين صنعت جمعه تعطيل تعليم

عسكرلر قيشلاده تعليم ايدييورلر . آتك نعلى دوشدى . على فابريقايه گيردى ، صنعت اوكره‌نييور . جمعه تعطيل گونيدر .

اِنسان اِسلام اِسم اِملا اِختيار

اِنسان اِنسانه لازم اولور . داغ داغه قاووشماز ، اِنسان اِنسانه قاووشور . بو اِختيارك اِسمى عارف آغادر . أكرم درسنى اوقودى . بن اِملا يازدم .

تورك دوست دورت قورت يوغورت

كورك سرت سه‌وينج گنج آرسلان

سورودن آيريلان قوزويى قورت قاپار . اسكى دوست دوشمان اولماز . تيلكى‌نك گيده‌جكى ير كوركچى دكانيدر . هر ييكيتك بر يوغورت يه‌ييشى وار .

قدح صباح تسبیح

حاجی احمد حقلی حساب صاحب

صباح اولدی ، یاورو قوشلر یووالرده اویاندی. بو تسبیح حاجی أفندینڭ در حسن اوسته أنی حساب بیلیر . نوری ایله احمد قاوغا ایتدیلر . نوری حقلی احمد حقسز ایدی .

بو کتابڭ صاحبی کیمدر ؟ اسمنی کتابڭ باشنه یازدی می ؟

طوپ اویونی

بك سویملی ، بك گوزه ل هیچ دورمه‌دن هپ گیت گل
قوشه گیبی سنڭ ، چویك طوپ ؛ هوپ هوپ هوپ هوپ....

سڭا اوغلم للاقیردی سویله‌رکن
دیمه «ها» بر دها «أفندم» دی !
چاغیریرکن سنی اوزاقدن بر ده
اونلر اویله «ها» ، «أفندم» دی !

« اسماعیل صفا »

ثابت ثانیه أثواب ثروت

ثواب مثال میراث حوادث

فقیرلره یاردیم ایتمك ثوابدر. ثروت بك بایرامه یڭی بر أثواب یاپدیرییور. غزته‌لر هر گون یڭی حوادث ویریرلر.

قوشلر

قوشلر اوچیور، اوچدی قوشلر
بن اوچامام؛ بن ده قوشدم،
اونلرك قاناتلری وار، قوشدم یاری یوله قادار؛
بنم قانادم قوللرم؟ تا اوکه بر اوچوردم
قوشلر قانادنی چیرپار، چیقدی، اورده قالدم باقیار.
بن ده قوللری صاللادم... یورو، چیکه‌مم اویله قوردم!
اوچك قوشلر، اوچك قوشلر؛ ایسترسه‌کز هایدی تمام
هپڭزله یاریشم وار! یاریشیرز... اوچك قوشلر!

توفیق فکرت

ژاپون ژاندارما
نژاد ژاله مژده

ژاندارما خیرسزی یاقالادی . نژاد گلدی : « مژده ! پارا چانطه‌گز بولوندی . » دیدی .

أذان ذکی ذات ذخیره تذکره

خوجا ذکی أفندی أذان اوقویور . نژاد بک بابامه بر تذکره یوللادی ، جمعه گونی بزی یمکه دعوت ایدیور . یاز گلدی ، تارلالردن محصول آلیندی ، چالیشقان کویلونڭ آنباری ذخیره ایله دولدی .

گُل بُلبُل سُنبل أُمید دُنیا مُدیر

دُکان أُجرت مُکافات مُراد حُرمت نُقطه

گُل چیچکلرڭ أڭ گوزه‌لیدر . دیکنسز گُل اولماز . بُلبُل ، قناریه قوشلری چوق گوزه‌ل اوته‌رلر . مُراد اوسته بو دُکانڭ صاحبیدر . مُدیر بک چالیشقان ، ذکی بر ذاتدر ، هرکس کندیسنه حُرمت ایده‌ر .

بابامه بر مکتوب یازدم
مکتوبی ظرفه قویدم
پوسته‌یه ویردم.

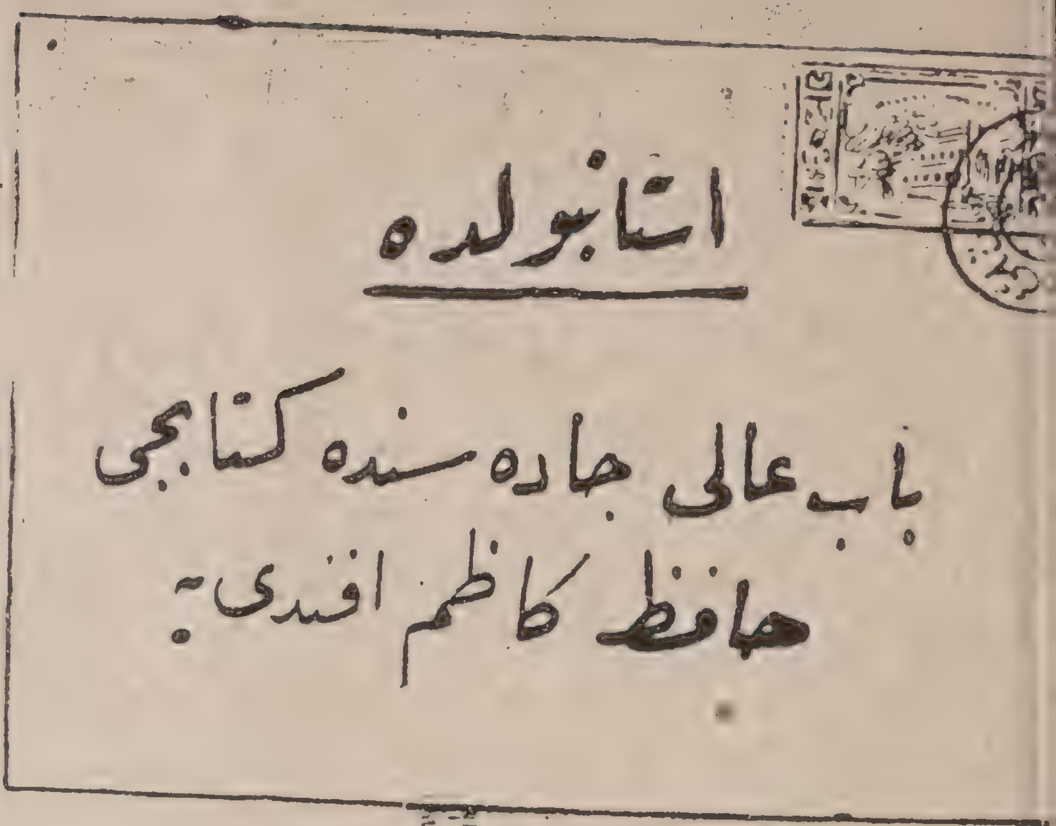

ظرف کاظم ناظم حافظ وظیفه

صاییلر

٨ سکیز
٩ دوقوز
١٠ اون

بر، ایکی، اوچ... نه قولای!
گل قارداشم، بویله صای.
دورت، بش، آلتی... زور می در؟
باق، نه قولای صاییلر!
یدی، سکیز، دوقوز، اون...
کیم صایارسه عشق اولسون!
کیم بیلمز بویله صایمق،
اوکا اولسون هپ یاساق!

صبری جمیل

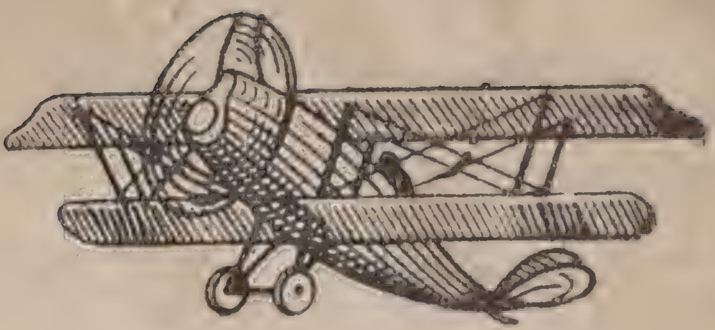

طیّاره ایله قوش گیبی اوچدم .

دقّت جادّه رسّام خطّاط صرّاف

ملعقّه قوّت صحّت حقّه مرکّب تشکّر

سوقاقده ، جادّه‌ده یورورکن دقّت ایتمه‌لی . خطّاط گوزه‌ل یازی یازار . حقّه‌ده مرکّب قالمادی . رسّام رسممی یاپدی ، کندیسنه تشکّر ایتدم .

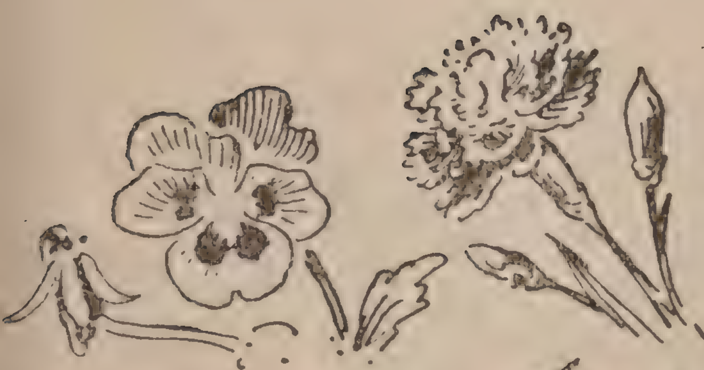

چیچك اویونی

اوخ ، نه گوزه‌ل چیچکلر !
گوزه‌لر باییلیر . . .
آنی دقّت ایده‌نلر ،
قوقولرندن طانیر .

گل أی گوزه‌ل چیچك
صاچ بکا قوقوکی . . .
بن ده سنی بیله‌رك ،
قازانایم اویونی . . .

ایضاح - بو اویون ایچون بر سپت ایچنده مختلف قوقولی چیچکلر حاضرلانیر . چوجوقلردن بری أبه لکه آیریله‌رق گوزی باغلانیر . صوکره اوکا بر چیچك قوقلاتیلیر . چوجوق چیچکی قوقوسندن طانیرسه أبه لکدن قورتولور . شرقینك برنجی قسمی چوجوقلر طرفندن ، ایکنجی قسمی أبه طرفندن سویله‌نیر .

(یه‌واجیویلیتلری)

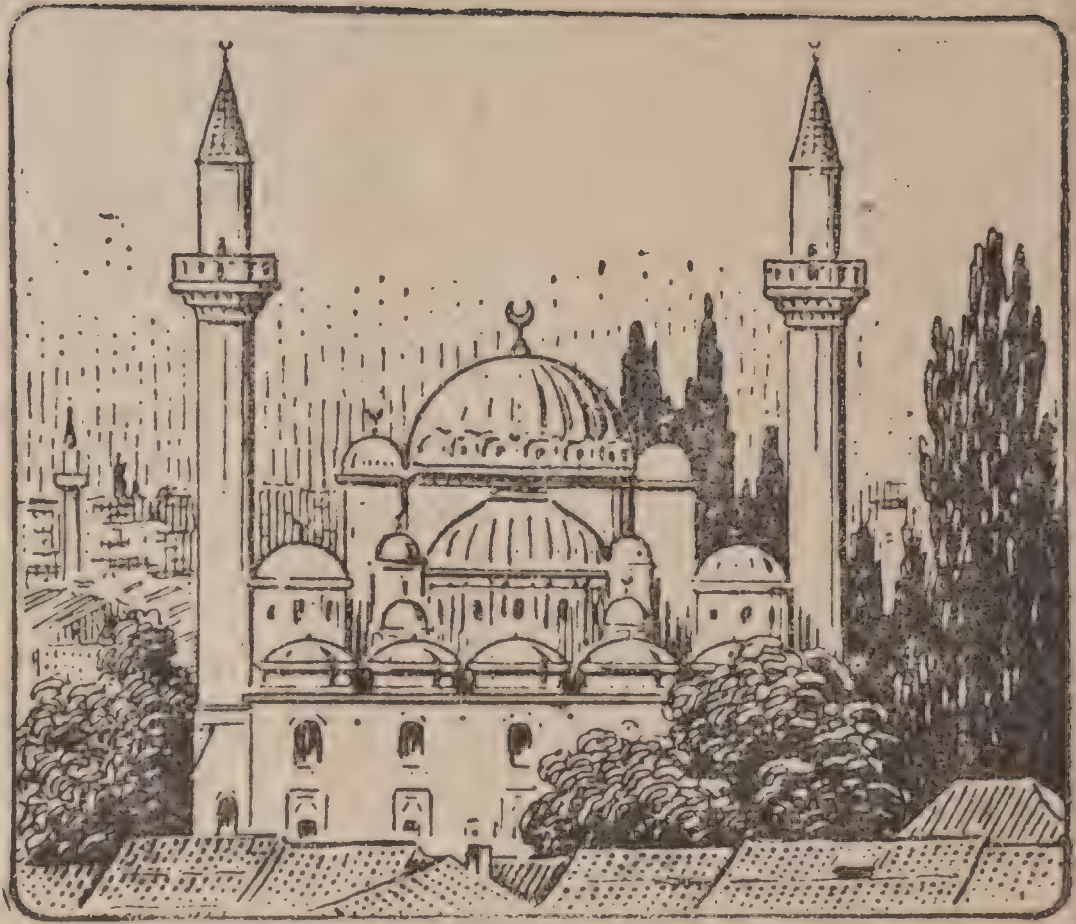

بو جامع ایكی
مناره‌لی در .
مؤذّن أذان
اوقویور .

جامع طالع بدیع موزّع

فائق فؤاد رؤیا عائله فائده

قرائت مسئله مأمور رئیس

مؤذّن أذان اوقویور ، جماعت جامعه گیدیور ، دعا ایدیور .
قارده‌شم بدیع بو گیجه گوزه‌ل بر رؤیا گورمش ، اویقوسنده
طیّاره ایله قوش گیبی اوچمش ! عموجه‌م فابریقاده مأموردر .
فائق أفندی پوسته‌خانه‌ده موزّع در ، مكتوبلری داغیدیر .
فؤاد بك بعضاً بابامی گورمكه گلیر . بكا لطفاً قلمكزی
ویریرمیسكز ؟ بویوریكز أفندم !

ألفبایی بیتیردك . قرائته باشلایورز !

تکمیل ألفبا

حرفلرڭ صیراسی و اسملری

ا : ألِف
ب : به
پ : په
ت : ته
ث : ثه
ج : جیم
چ : چیم
ح : حا
خ : خی
د : دال
ذ : ذه‌ل

ر : ره
ز : زه
ژ : ژه
س : سین
ش : شین
ص : صاد
ض : ضاد
ط : طی
ظ : ظی
ع : عَین
غ : غَین
ف : فه

ق : قاف
ك : كف
گ : گف
ڭ : ڭف
ل : لام
م : میم
ن : نون
و : واو
ه : هه
ە : ئه
ی : یه

أو

١ . ـــ قوشلر يوواده، طاووقلر كومسده، آتلر آخيرده، قويونلر وقوزولر آغيلده اويورلر. كوچوك مكتبلى ، بكا سويله، سن نره‌ده ياتارسك: بنم آنام بابام واردر. بزده أوده ياتارز .

٢ . ـــ أوده اودالر ، موطپاق وكيلر واردر . بابا وآنه، قارداشلر، دده وننه اوداده اوطورورلر . بوكا عائله ديرلر، آقشام اولونجه هر كس سوفرا باشنه گچه‌ر. اوراده يمك ييرلر، صوكرا چاليشمغه باشلارلر. چوجوقلر مكتب وظيفه‌لرينى ياپارلر. آنه ديكه‌ر ، بابا يازار. قيز ايشله‌ر، اوغل اوقور . اختيار ننه منذرده اوطورور. قوجاغنده كوچوك طورونى طوتار ، اوكا برماصال آكلاتير .

گيجه‌لين هرطرف قاراكلق اولور . چوجوقلر ياتاقلرينه گيده‌رلر . دعا ايده‌ر، اويورلر .

موطپاق

اودون طوتوشدى . آله‌و آلدى . شيمدى چتيردايارق يانييور . اوجاقدن دومان چيقييور . آنه تنجره‌يى آتشه قويمش ، يمك پيشيريور . هايدين

صوفرانه ! چوربا اولدی، صیجاقدر. قیز سوفرایی حاضرلامش، طاباقلر قاشیقلر تمیزدر. أکمك کسیلمش، هرکس دیلیمنی آلییور، اشتها ایله یمك ییيور.

*

پکه   چونکه   بلکه   صانکه   کاشکه   گرچه

*

قوزو و بەك

١. — قوزونك یوکنی قیرپدیلر، حیوانجغز سسنی چیقارمادی. فقط أثوابی آلینجه کدرلندی. چونکه هوا صوغودی. قوزو اوشودی، آجی آجی مەلەدی. همان گونش چیقدی، قوزویی ایصیتدی. حیوانجغز سەویندی، صیچرامایه باشلادی.

٢. — قوزو بر قادینجغزك ایدی. قادینڭ‌ده بر کوچوك چوجوغی واردی. گولەر، اوینادی. قیش گلدی، چوجوق شوقنی قاچیردی. زیرا چوق صوغوق واردی. زواللیجق دوکویوردی. بونڭ اوزرینه آنەسی قالین، ایصیدیجی چورابلر اوردی، چاماشیر دیکدی، اوڭا گیدیردی. بەك ینه فرحلاندی، گولمەیه باشلادی.

کوچوك چوجوق

١. — چوجوق دنیایه گلدیکی زمان اوفاقدر. نه یورور، نەده آیاقده دورور. او کندی کندینه یوب ایچەمز. فقط الله اونی سەوەر. اوڭا آنا بابا

ویرمشدر . بابا وآنایه « أبوین » دیرلر . اونلر چوجوغه محتاج اولدیغی شیلری ویریرلر. اوڭا أیی یی ، فنایی ، دوغرویی ، یاڭلیشی سویله‌رلر. اوصلو چوجوق اونلرڭ سوزینی دیڭله‌ر .

۲ . — چوجوق بویورومکتبه گیده‌ر. اورادە اوقومایی، یازمایی، حساب ایتمه‌یی ، مکتب شرقیلری سویله‌مه‌یی اوگره‌نیر . أیی و بیلگیلی اولور . فقط چوجوق هنوز قوتلی دگیل در. کندی باشنه چالیشوب اکمکنی قازاناماز. أبوین چوجوغه باقارلر. اوڭا ییه‌جك ، ایچه‌جك وگیه‌جك ویریرلر. بونی سه‌وه، سه‌وه یاپارلر. أیی چوجوق بونلری قلبنده صاقلار؛ آناسنه باباسنه محتاج اولدقلری زمان باقار.

صباح

شفق سوکدی : چیل خوروزلڭ «قالق» دیور ،
یشیل قیرلر پنبه رنگه بویاندی ،
یاورو قوشلر یووالرده اویاندی ،
قوزوجقلر اوتلاغه گیدییور .
یاوروجغم سن ده آرتیق قالق اویان !

بو ساعتده باق هر یرده سسلر وار :
کیمی انسان صاپانی سوروکله‌ر .
کیمی انسان اوجاغنی کوروکله‌ر ،
هر کس ایشه کندیسنی حاضرلار .
یاوروجغم ! سن ده ایشه حاضرلان !

محمد امین

آرسلان ايله فاره

١ . — بر گون آرسلانڭ قارشيسنه بر فاره چيقدى . حيوانجغز قاچه‌مايه‌جغنى گورونجه يالوارمغه باشلادى : — آمان آرسلان بابا ! بنم گبى كوچوك بر فاره سڭا بر لقمه بيله اولماز، نه اولور، بنى يمه، براق گيده‌يم، قارداشلرمله اوينايه‌يم. گرى دونمزسه‌م اونلر بڭا چوق آجيناجقلر .. هم كيم بيلير بر گون بلكه بن ده سڭا بر ايلك ياپارم . . . ديدى . آرسلان بو سوز اوزرينه گولمكدن قاتيلدى . بو فاره اوڭا ناصيل ايلك ياپه‌بيليردى ؟ فقط اوڭا آجيديغى ايچون صاليويردى .

٢ . — بر قاچ گون صوكرا قوجا آرسلان آوجيلرڭ قوردقلرى بر طوزاغه دوشدى . آغڭ ايچنده چيرپندى، چابالادى. فقط بر تورلو صاغلام ايپلرى قوپاروب قورتولامادى. باغيردى، گوگره‌دى. كوچوك فاره آرسلانڭ سسنى ايشيدنجه قوشه قوشه گلدى. آغ ايچنده اوله‌جه كنديسنه جانى باغشلايان آرسلانى طانيدى. همان اونى قورتارمق ايچون كوچوك فاره ايشه قويولدى: كسكين، سيورى ديشلريله آغڭ بر اوجندن ايپلرى كميرمگه باشلادى.. بويله‌جه آغ چوزولدى، آرسلان ده قورتولدى .

هر كس كنديندن كوچوكنه ده محتاج اولور .

انسان

١ . — انسانڭ بر باشی واردر . باش صاچلرله اورتولودر . باشڭ قسملری شونلردر : آلین ، ایکی گوز (صاغ گوز و صول گوز) ، گوز قپاقلری ، قاشلر ، کیرپیکلر ، ایکی قولاق ، ایکی یاناق ، بورون ، آغیز ، دوداقلر و چکه .

دده‌مڭ صاقالی و بییغی واردر . آغیزده دیل و دیشلر بولونور . انسانڭ اوموزلری ، قوللری ، اللری ، پارماقلری ، صیرتی ، گوکسی ، قارنی ، باجاقلری ، آیاقلری‌ده واردر .

٢ . — گوز گورور ، قولاق ایشیدیر ، بورون قوقلار . دیل ایله طاتارز ، أل ایله طوتارز .

آغیز ایله قونوشورز ، آیاق ایله یورورز . آق جگر گوکسده‌در ، اونڭ ایله نفس آلیرز . قلبمز چارپار . معده قارنمزده‌در . یمکلری معده او گودور .

اقربا اسملری :

بابا (پدر) ، آنه (والده) ؛ دده ، نینه ؛ برادر ، قیزقارداش (همشیره) ؛ اوغل ، قیز ؛ عموجه ـ دایی ، خاله ـ تیزه ؛ قارداش أولادی (برادر زاده ، همشیره زاده ، عموجه زاده ، دایی زاده ، خاله زاده ، تیزه زاده) .

أو حیوانلری هانگیلریدر ؟

آت ، أشك ، اینك ، اوكوز ، قویون ، كچی ، كدی ، كوپك ـ ، قاز ، اوردەك ، خوروز ، طاووق ، گوكرجین ، طاووس .

آت آرابانی ، اوكوز صاپانی چكەر . أشك یوك طاشیر . اینك ، كچی بزە سوت ویریرلر . بزدە سودی ایچەرز . قویون بزە یوك ویریر . یوكی بوكەر ، اوندن قوماش طوقورز . قویونك ، قوزونك أتنی‌دە ییرز .

كوپك أوی ، سوروبی بكلەر . كدی فارە طوتار . طاووق ، قاز و اوردەك یومورطلارلر . قازلر بزە یومشاق تویلرینی‌دە ویریرلر . خوروز گوكرجین و طاووس گوزەلدرلر .

بو حیوانلرە یم ویریرز ، زیرا اونلر بزە فائدەلیدرلر .

بونلرە « أو حیوانلری » دینیر .

یلمەجە

قادیفەدن ألبیسەسی ، هر گون صباح شفقلرلە ،
ضابط گیبی مهموزلو . بزدن اول اویانیر .
پك گوزەلدر اینجە سسی ، بونی بیلن چابوجە ،
قیرمیزیجە خوطوزلو . آفرینی قازانیر !

نیازی رجب

تیلکی ایله اوردك

بر گون تیلکینڭ قارنی چوق آجیقدی. یوواسنده بر آقشام اول یاقالایوب گتیردیگی ایکی اوچ دانه اولو فاره واردی . فقط تیلکینڭ جانی لذتلی بر ییمك ایسته‌یوردی . فاره‌لری براقدی و کندینه بر اوردك أتی ضیافتی چکمك اوزره دره کنارینه گیتدی . تام ایسته‌دیگی گیبی سمیز بر اوردك صویڭ اوزرنده یوزویوردی . کاشکه اوده یوزمك بیلسه‌یدی : همان دره‌یه آتیلیر ، اوردکی یاقالار ویوتاردی ! بونی یاپامه‌دیغی حالده اوردکی ینه ألده ایتمك ایچون بر شیطانلق دوشوندی ، سه‌ویملی بر سسله : گوزل ، سوگیلی اوردك ! دیدی ، چوقدنبری یالگزلقدن صیقیلیورم . قییی‌یه گل ده برآز طاتلی طاتلی قونوشالم ! لاکن اوردك قورناز تیلکی‌یی چوق أیی طانیردی . اوڭا دیدی که : خایر أفندم ، سندن اوزاقجه دورمق بنم دها زیاده خوشمه گیدییور . ایسته‌رسه‌ڭ بویله قارشیدن قارشی‌یه قونوشورز ! تیلکی بکله‌مدیکی بوجوابه پك قیزدی واوطانه‌رق اورادن اوزاقلاشدی. بو سوزلری ایشیدن آغاجده‌کی قوشلرده تیلکی ایله آلای ایتدیلر !

نباهت

چیچك وآغاج آدلری

گل ، قارانفیل ، لاله ، منکشه ، لیلاق ، شبوی ، ییلدیز چیچگی . . .
ألما ، آرمود ، کیرەز ، أریك ، شفتالی ، قایصی ، اینجیر ، جەویز آغاچلری . . .
میشه ، چنار ، سروی ، چام . . .

پاپاتیه

١

بهار اولسونده سیر ایدك
ناصیل سوسلەر باییرلری
زمرد گیبی چاییرلری
یوزه گولەن او نازنین
گلین یوزلو پاپاتیەلر ،
آلتین گوزلو پاپاتیەلر .

٢

تارلالرده خوشه گیدەن
صاری ، تورونجی ، پنبه ، مور
برچوق دلبر چیچك اولور ؛
بنجه دلبردر هپسندن
گولر یوزلو پاپاتیەلر ،
آلتین گوزلو پاپاتیەلر .

٣

یاپراقلری قیوری قیوری ؛
اوده آیری بر گوزەللك .
بوی بوص ، بویوناییپ اینجەجك ؛
هم گوزەل ، همده نازلیدر .
گلین یوزلو پاپاتیەلر ،
آلتین گوزلو پاپاتیەلر .

٤

روزکار أسر : گاه او یانه ،
گاه بویانه ، هپ برابر
دالغا دالغا ایگیلیرلر ؛
فرح ویریرلر انسانه
گولر یوزلو پاپاتیەلر ،
آلتین گوزلو پاپاتیەلر .

توفیق فکرت

گل اون پارا

گل اون پارا گل اون پارا !.. « خانملره گل اون پارا ! »
قولنده بر كوزەل سپت ، سپت بوشالدی‌ده ينه
ايچنده گل بش اون صيرا ، دييوب دوروردی ماسقارا :
تەميز ، سەويملی بر چوجوق گل اون پارا ، آلك هله ،
دييور : « مالم دگيل صولوق ، ديكەرسكزده منديله ،
گلك ، آلك چابوق چابوق كمر ياپارسكز بله ؛
گل اون پارا ، گل اون پارا ! گل اون پارا ، گل اون پارا ! »

علی اكرم

أشيا نه‌دن ياپيلير ؟

دميردن ، قورشوندن ، باقيردن ، گوموشدن ، آلتوندن ، تنكه‌دن ، طاشدن ، جامدن ، اوتدن ، اودوندن ، دريدن ، يوكدن ، ايپكدن ، كاغددن ،

أشيا درسی . — پاپوج دريدن ، اثواب يوكدندر ، أو طاشدن ، ماصا اودوندندر . كتاب كاغددن ، واپور دميردندر . عجبا باقلاوا ايله سوتلاج نه‌دن ياپيلير ؟

موسی عيسی مصطفی حتی حق‌تعالی

٭

بيلمه‌جه ، بيلديرمه‌جه .
ياپار رسمی باقنجه ،
رسم ياپار گوندوز گيجه
سيله‌ر چابوق قاچنجه .
ديوارلره آصيلير ،
حتی گولسه‌ك اوگاسن ،
همه‌ن هر گون باقيلير .
اوده گوله‌ر جواباً .

٭

انسانلر چاليشيرلر :

اوكره‌تيرلر ، اوگره‌نيرلر ، چيفت سوره‌رلر ، أكه‌رلر ، بيچه‌رلر ، اوگودورلر ، پيشيريرلر ، رنده‌له‌ر ، أگه‌له‌رلر ، اوره‌رلر ، دوقورلر ، ديكه‌رلر ، صاتارلر ، يازارلر ، ايشله‌رلر . [*]

---

[*] بوراده طلبه‌يه بوتون بو ايشلری ياپانلرك اسملری صورولاجق ، ساده بر طرزده مسلك وصنعت درسلری ويريله‌جكدر .

پارماقلر

ایکی ألده اون پارماق
لزومسزمی کورو نور ؟
أل دورسون بوڭا باق
أل پارماقله اوگونور . .
کیمدر یاپی اوستاسی ؟
کیم یونتویور مرمری ؟
کیم ایشلەر ألماسی ،
تاختا ویا دمیری ؟
قانون ، دف ، عود ، پیانو
سسلرینی کیم ویریر ؟

قلمی طوتان بو ،
ایکنەیی‌دە چەویریر . .
قازانیلان پارایی
صایان بیله بو پارماق .
قانایان یارایی
ینه بودر صاراجق !
حرب گونلری گلدکده
وطنی کیم قورور ؟
پارماقدر تەپکدە :
دوشمانلری بو اورور . .

علی علوی

مارانغوز

مارانغوزم بن بش گوندر . . .
چالیشان هر ایشی گورور ؛
انسان ایچون صنعت چوقدر ،
یاپیلمایەجق ایش یوقدر .
ألم أیشلەر ، ایشم اورەر ؛
آلتلرم برد برد

گچرلر هر گون اکلدن ؛
اونلری پك سه‌وه‌رم بن
اوخ سه‌وگیلی آلتلرم !
بن سزی هر گون بیله‌رم .
تزکاهك بر یانده
هپسی دورور صیره صیره .
بر بیچقیم ، بر دستره‌م وار ؛
بر قاچ رنده‌م ، کوستره‌م وار ؛
اولچولرم پرگللرم ،
گونیه‌لرم ، جدوللرم ،
قیصاچلرم ، کرپه‌تنم ،
هپسی مکملدر بنم .
چکیچ ، تورپو ، کسکی ، قلم ،
طورنا ، بورغو ... بوتون لزوم
آوادانلقلردر . — هایدی ،
ایش باشنه بر آز شیمدی !

توفیق فکرت

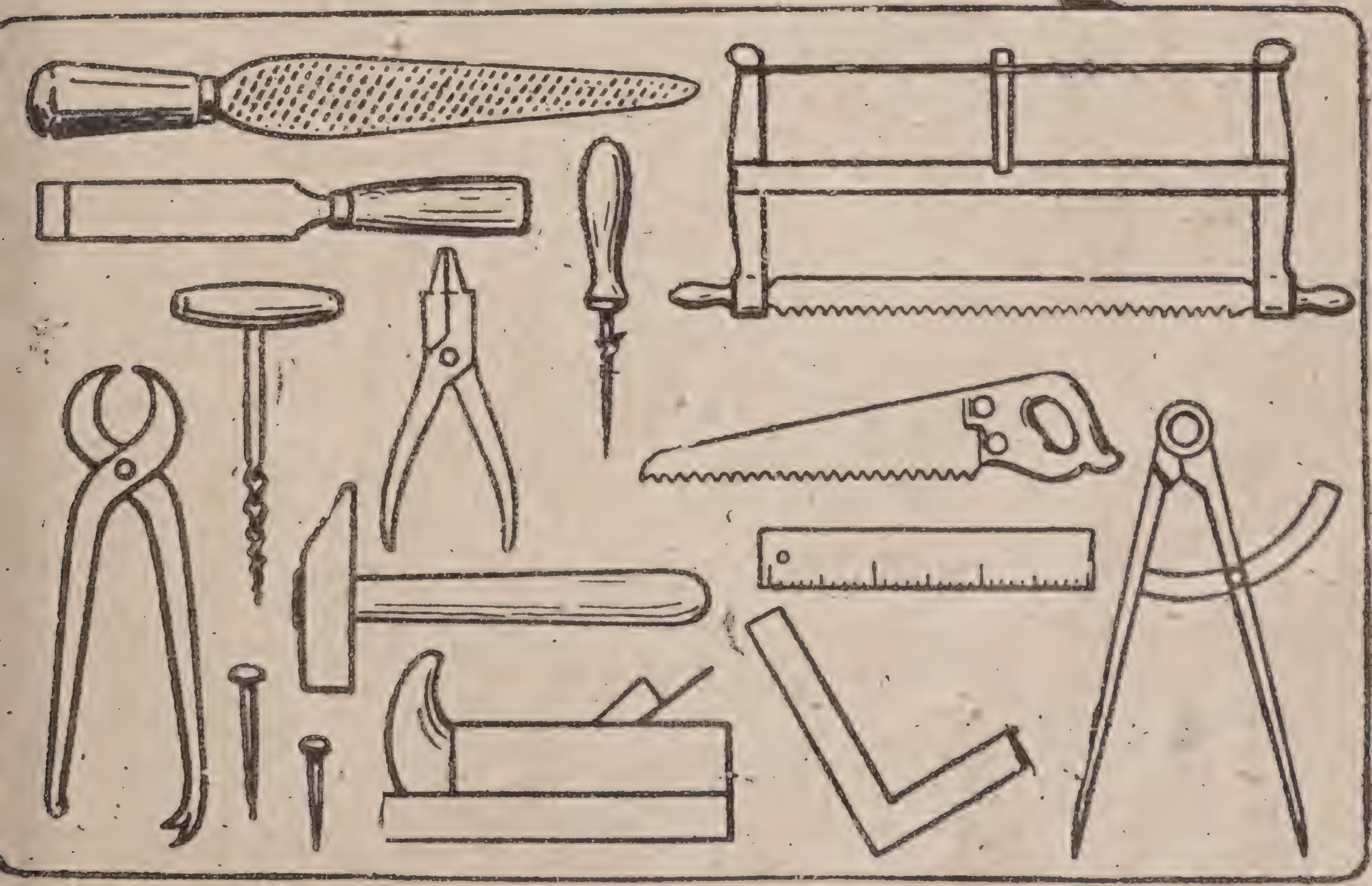

أشيانڭ رنكاری :

قيرمیزی ، صاری ، يشیل ، ماوی ، آق (بياض) ، قارا (سياه) ، أسمر ، كول رنكی . [*]

أشيانڭ شكلی و بويوكلكی

يووارلاق ، كوشه‌لی ، سيوری ، كسكين ، دوز ، أگری ، بويوك ، كوچوك ، اوزون ، قيصا ، كنيش ، دار ، قالين ، اينجه ، يوكسك ، آلچاق . [*]

أشيا نره‌ده بولونور ؟

يوقاريده ، آشاغيده ، اوكده ، آرقاده ، صاغده ، صولده ، أوده ، آوليده ، آخيرده ، باغچه‌ده ، سوقاقده ، اوواده ، اورمانده ، ايرماقده ، كولده ، دكيزده ، يرده ، گوكده . [**]

آرا بنی

قوش يوقاری ! قوش آشاغی ! باق هم صاغه ، هم صوله ! بولدكمی بنی يا ؟
نه بودالاسك آ ! . .

---

[*] رنكلر حقنده طابه‌یه سؤاللر ايراد ايديله‌جك ، أشيا اوزرنده تمرينلر ياپيله‌جقدر . مثلا : قار نه‌ رنكده‌در ؟ كومور ؟ كوك : دكيز ؟ لاله ، كل رنكليميدر ؟ بايراغمز نه رنكده‌در ؟ . .

[**] شو هر ايكی بحثك كلمه‌لری چوجوق ذهنلرينك قاوراماسنه مساعد بر چوق مثاللر و سؤاللر ايراد ايديله‌رك اوكره‌ديله‌جكدر .

وطن

بر گون گلیر باشقه یرلر کزرسه‌ڭ ،
گوڭلكده بر یابانجیلق سزه‌رسه‌ڭ
آنه‌سندن آیری دوشه‌ن بر یاورو
گیبی صیزلار کوچوك قلبڭ ، ایشته بو
وطن سوداسیدر . بو سوزه اینان :
هپمزڭ آنه‌سیدر بو وطن .

*

اوزاقلردن دونیورکن وطنه
روزکار بر خوش قوقو گتیریر سڭا ،
دالغه‌لرڭ لساننده آڭلارسڭ .
ایسترسڭ که گه‌می اوچسون ، یاقلاشسین .
بر مناره کوزوکورکن سیسلردن
قلبڭ طاشار ایچکده‌کی حسلردن

*

ماوی گوکلر ، یشیل یرلر ، شهرلر ،
بزه شرف فیصیلدایان نهرلر ،
اویان دیه اوغولدایان قورولر . . .
دوشون یاوروم بو یرلرده نه‌لر وار ؟
ایشته سنڭ بو مبارك مملكت ،
آنه‌ڭ گیبی اونی سه‌وده خدمت ایت !

بر فنا سوز ایشیدیرسه‌ڭ أنی بیل:
بگنمه‌ین بزی خالص تورك دگیل.
بر یابانجی سنی گلیر قاندیرر،
اگر دیرسه بو مملکت فنادر،
داریل یاوروم اونی صاقین سویلتمه.
طوپراغکی خائنلره چیگنتمه!

ابراهیم علاءالدین

بر مکتوب:

خانم تیزه‌مه

بو گون آنه‌م دیدی که «احمد! هایدی باقایم. قلمی، کاغدی آل؛ تیزه‌که بر مکتوب یاز.»

بن آرتیق مکتبه گیدیورم اوقویوب یازمق اوگره‌نیورم. مکتبده رسم بیله یاپیورز. دون قوشون قلمله بر که‌می چیزدك، صوکرا گه‌مییه بر بایراق طاقدق. گورسه‌یدڭ، خوجا أفندی تبه‌شیرله قارا تاختایه نه‌ده گوزه‌ل چیزدی! یازیق که بنم رسمم بوزولدی. آنه‌م دییور، سنڭ ایچین بورایه بر داها چیزمه‌لی‌یم آما دقتله:

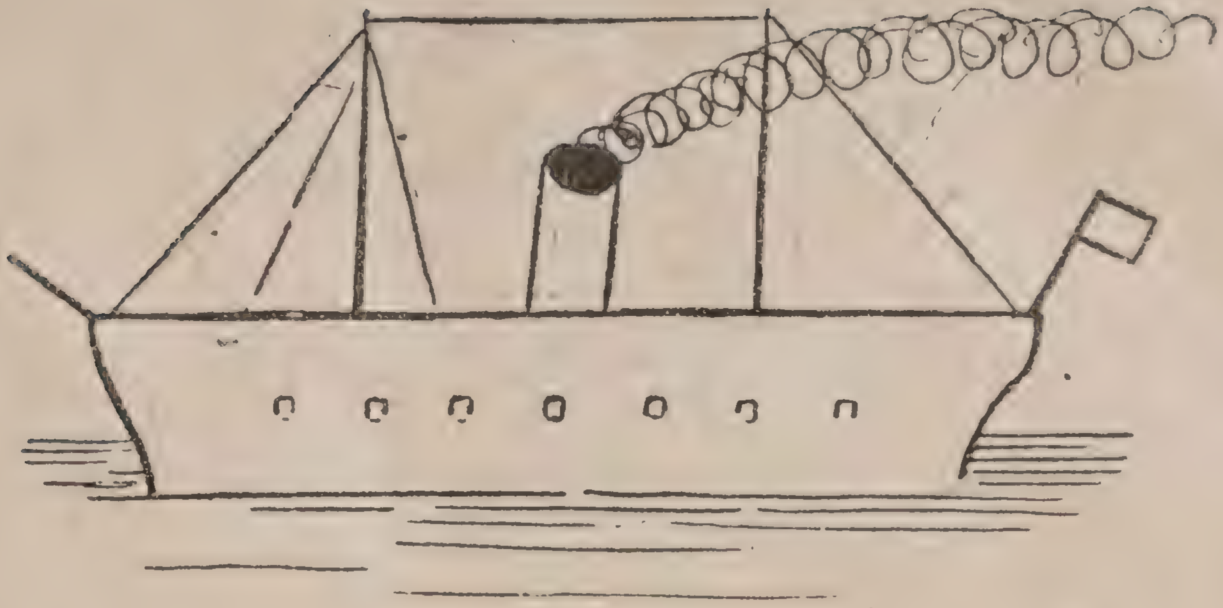

باق ، بو واپورله گزمه‌یه گیده‌جگز !

خانم تیزه ، سنی پك اوزله‌دك ، بزه نه‌وقت گله‌جکسك . کوچوك حسن نه‌یاپییور ؟ اوقومق بیلسه اوکا‌ده یازاردم . فقط حسنه أومزك رسمنی یاپوب گوندره‌جکم .

آننه‌م بابام سلام ایدییورلر .

اللرکزدن اوپه‌رم سوگیلی تیزه‌جکم . احمد

تیلکی ایله لیلك

١ — کونك بری تیلکی یولداش ، لیلکی یمکه چاغیردی . دره‌دن تپه‌دن بر چوق قونوشدقدن صوکرا اوکله وقتی گلدی . تیلکی پك پینتی اولدیغندن مسافرینه آنجق بر اون چورباسی حاضرلامشدی . فقط بونی بیله لیلکه یدیرمك

ایسته‌مه‌یوردی. قورناز حیوان چوربایی دوز بر طاباق ایچنده اورتایه قویدی ، کندیسی یالانوب یوتارکن زواللی لیلك اوزون و سرت غاغاسیله طاباغه چارپیور وچوربادن بر یودوم بیله ایچه‌میوردی .

٢ — تیلکی : « لیلك قاردش ! نه ایچون بویورمایورسڭ؟ مدح ایتمه‌سی بکا دوشمز اما، چوربا چوق لذتلی اولمش ! » دیدی . لیلك ده : « چوق تشکر ایده‌رم، تیلکی یولداش ! قصورمه باقمه ، معده‌م برآز بوزوق، بو گون چوق یه‌میه‌جکم » دیه‌رك هیچ تنبکنی بوزمادی ؛ یمك بیتنجه : « آللهه اصمارلادق ! تیلکی قاردش ، دیدی . ضیافتکدن چوق ممنون اولدم . انشاالله یارین بکا بویورورسڭ ، بن ده سنی آغیرلارم ! »

٣ — ایرتسی گون تیلکی ایرکندن لیلکڭ ضیافتنه گیتدی . دها قارشیدن بورنه غایت گوزه‌ل طوزلو بیبرلی کباب قوقولری گلیوردی . برآز صوڭرا لیلك یمکی بویوجك بر دستی ایچنده کتیردی . نه چاره‌که تیلکینڭ باشی دستینڭ آغزنده قالیوردی ! حالبوکه لیلك غاغاسنی قولایجه صوقوب برکره قاورولمش طاووغڭ بر باجاغنی برکرده‌قانادینی چیقاریور وعافیتله‌یوردی . بودفعه‌ده آج گوزلو حیوانه سیر ایتمك دوشدی حیله کارلغنڭ جزاسنی گوره‌ن تیلکی نهایت قویروغنی باجاقلری آراسنه آله‌رق اوطانه‌اوطانه ، اورادن چکیلدی.

وقت

بر گون ایکی‌یه آیریلیر : گوندوز و گیجه . گوندوزین گونش ، گیجه‌لین آی و ییلدیزلر ایشیق ویریرلر . بر گون یکرمی دورت ساعتدر . بر هفته یدی گوندر . گونلرك اسملری شونلردر : جمعه ، جمعه‌ایرتسی ، پازار، پازارایرتسی، صالی ، چارشنبه ، پرشنبه . جمعه تعطیل گونیدر .

بر سنه اون ایکی آیدر . بعضی آیلر اوتوز ، بعضی آیلر اوتوز بر گوندر . بر سنه‌ده دورت موسم واردر : ایلك بهار ، یاز ، صوڭ بهار (گوز) ، قیش.

صالینجاق

١

بو گون جمعه مکتب یوق ،
هر طرفده اویون چوق ؛
آڭ گوزه‌لیدر آنجاق
باغچه‌ده‌کی صالینجاق !

٢

کوچوك قاردش گول ، سه‌وین ،
فراحلانسین یوره‌کڭ .
نه‌وار بونده قورقاجق ؟
اوخ ، نه گوزل صالینجاق !

٣

سویله‌یه‌لم تورکولر ،
قوشلره باق هپ اوتر ؛
بزی صاغلام یاپاجق
قوردیغمز صالینجاق .

علی علوی

١ . ایلك بهار

بهار گلنجه قارلر ، بوزلر أریر . طوپراق قورور . چاییر ، چمن یشیللەنیر . آغاچلر بهار آچار . منکشەلر ، گوزەل قوقار . بلبل شاقیردار . قوشلر اوتوشور ، یووا یاپارلر .

کویلو أکەر ، باغچوان دیکەر . نباتات بویور . هرطرف ایصینیر ، هرشی جانلانیر . هایدین چوجوقلر : طوپ اوینایەلم ، چنبر چەویرەلم ! قیرلرده گزەلم ، چیچك طوپلایەلم !

٢ . یاز

١ . — یازین کونش یاقار . گونلر اوزار . تارلالرده بوغدای ، آرپا ، چاودار باشاقلری صاراریر . اوراقجیلر باشاقلری بیچەرلر . طیرپان ایشلەر . یشیل اوت قورور ، صوکرا خارمانلر قورولور .

آریلر بال طوپلار . کلەبکلر اوچوشورلر . سیوری سینکلر ویزلار وصوقار . جیرلاق جیر جیر ایدەر ایشکلر چاییرده اوتلار . چوبان قاوال چالار . چوجوقلر صوده ییقانیرلر .

٢ . — بردن بره فورطونا قوپار . گونش قاپانیر . گوکی قارا بولوطلر قاپلار . شیمشك چاقار . گوك گورلەر . ییلدیرم دوشەر . خلق أوه سکیرتیر . یاغمور یاغار ، دەرەلر طاشار .

گوك گورولتوسی بیتەر . فورطونا یاتیشیر . گونش ینه گولومسەر . علائم سما (أله کیم صاغما) گورونور . یاغمور داملالری پارلار . بوتون یشیللك تازەلەنیر . اونلری صانکه تاکری صولامش . انسانلر ، حیوانلر ینه فرحلانیر . و شکر ایدەرلر .

صوڭ بهار

۱ . — صوڭ بهار گلیر . گونلر قیصالیر . هوالر اوقادار صیجاق دگیلدر .
آرتیق چایيرلر بیچیلمش . حبوبات خارمان ایدیلمش‌در . شیمدی کویلو صامانی
صامانلغه ، محصولی آنبارلره طاشیر .

قیرلانغیجلر گوچ ایدرلر ، دها صیجاق یرلره گیدرلر . لیلکلرده بویله
یاپار هوا برآز سرینله‌ر . فقط صوڭ بهار ینه گوزه‌لدر .

۲ . — بز چوجوقلر صوڭ بهاری پك سه‌وه‌رز . بوموسمده اوزوم چیقار ،
باغ بوزولور . المالر ، آرمودلر یتیشیر . آغاجلر سیلکه‌له‌نیر . کوچوك محمد ایله
فاطمه بوکا یاردیم ایده‌رلر . میوه‌لری طوپلارلر . دیرکن محمدڭ باشنه بر
آلما دوشه‌ر . آغلامق ایسته‌ر . فاطمه اوکا گوله‌ر . محمدده ینه کولومسه‌ر .

٤ . قیش

۱ . — قیشین کونلر پك قیصا اولور . کونش آرتیق ایصیتماز . حاووضلر ،
صولر وچایلر دوکار . ارکك وقیز چوجوقلر قایارلر . اونلر دوکمازلر . قیشلق
آلبیسه‌لرینی کییه‌رلر وحرکت ایدرلر . هوا بولوطلودر . روزکارصوغوق اسه‌ر .
قار یاغار .

۲ . — بوقوشده بر قیزاق بولی وار . علی قیزاغنی آلیر ویوقوشدن آشاغی‌یه
قایمق ایسته‌ر . فقط قیزاغی دوریلیر علی قار ایچنه یووارلانیر . ینه کوله‌ر ،
قالقار . اوستنی باشنی سیلکه‌ر . صوکرا ینه قیزاغنه یرلشیر ، سه‌ویجله تا
آشاغی‌یه قادار قایار .

۳ . — نوری و عثمان بر « قاردن آدام یاپارلر . آلنه بر دکنك ویررلر .

صوڭرا اونی قار طوپنه طوتارلر . قاردن آدام دکنکی ایله بر شی یاپاماز . نوری بر قار طوپی ایله اونڭ باشنی راستلار و دەویریر .

چیفتجینڭ نصیحتی

وقتیله بر چیفتجی وارمش ،
تجربەلی اختیارمش .
خستەلانوب یاتمش بر گون
چوجوقلری محزون ، کوسکون
طوپلانمشلر اطرافنه
دیمش : قولاق ویرڭ بڭا
چونکه آرتیق یاوردولرم
أولەجکم ، اختیارم .
صوڭ سوزلری باباڭزڭ
عقلڭزده أیی قالسین !
تارلامزده خزینه وار
قازارسەڭز آلتون چیقار .

*

چیفتجی أولور اوچ گون صوڭرا
تارلا قالیر چوجوقلره .
قازما ، کورەك قوشوشەرق
ایچندەکی طاشی طوپراق

یاپار گیبی اوغراشیرلر ،
نه آلتون وار ، نه مانغیر وار ...
فقط دولار شیمدی تارلا
آلتون گیبی باشاقلرله .
چیفتچی بونی دیمك ایستر :
هایدن گلن هویه گیدر ،
حاضر پارا چابوق یه‌نیر ؛
چالیشمامز خزینه‌در !

ابراهیم علاءالدین - چوجوق شعرلری

طاووشانله قاپلومبغه

وقتیله بر طاووشانله بر قاپلومبغه آرقاداش اولمشلر. یولده تونوشه تونوشه یورودلر کن تا اوزاقده بر آغاج گورمشلر. قاپلومبغه‌نڭ یاواش یورومه‌سندن طاووشان صیقیلمش، اونکله آلای ایتمك ایچین توحاف بر تکلیفده

بولمش : — شو قارشیکی آغاجك یاننه کیم اول واریرسه اوته کنی صیرتنده طاشیسون ! دیمش . قاپلومبغه راضی اولمش ، اسکیسی گیبی یاواش یاواش یورومکه باشلامش . آلایجی طاووشان بو زواللی ایله بوسبوتون أکلنمك ایچین : — هله سن یورویه دور ، بن برآز اویومق فکرنده‌یم ! دیمش قاپلومبغه هیچ آلدیرمامش . قاپلومبغه‌نك بر ساعتده یورودیکی یولی بر دقیقه‌ده یورویه‌جکنی بیلن طاووشان ، اویقودن اویانیر اویانماز نه گورسون ؟ قاپلومبغه آغاجك تا یاننه کلمش ، حالبوکه کندی حالا اسکی یرنده ... پشیمانلق فائده ویرمدیکی ایچین عقلسز حیوان اوگون آقشامه قدر قاپلومبغه‌یی صیرتنده طاشییوب دورمش !

تورانك کتابندن نقلا

اویالاناننده چوق دوللاشیر ، صیقی کیدنده تیز اولاشیر

گمیجی شرقیسی

هیامولا ، هیامولا !
بزم گمی دمیر آله ،
چیقه‌لم هب بردن یوله ،
بورده کیلر خوشجه قاله
هیامولا ، هیامولا !

أنکینلرده روزکار أسر ،
ماقارا ، ایپ ، یلکن ایکلر ،
کوچوك ، جسور گمیجیلر
سه‌وینج ایله شرقی سویله !
هیامولا ، هیامولا !

احمد جواد

شکر بایرامی

رمضان آیندن صوکرا « شکر بایرامی » گلیر . اوچ گون بایرامدر . کوچوکلر ، بویوکلر هپ سه‌وینیر . هرکس یکی تمیز اثوابنی ، پابوجلرینی گییر . اوده شکرلر یه‌نیر .

بایرام نمازندن صوکرا کوچوکلر بویوکلرك اللرینی اوپرلر ، بایراملاشیرلر

قريبا وطانيديقلر بربرلريني زيارت ايدرلر . اوزاقده اولانلره‌ده « بايرام تبريكي » يازيلوب گونده‌ريلير .

بايرام گونلري چوجوقلر گزمه‌يه گيده‌رلر . « بايرام يري » پك أگلنجه‌لي اولور . بوراده دونه‌دولاب ، چرخ فلك ، صالينجاقلر ، نشان آتمه يري واردر . بايرام يرنده بعضاً « آت جانبازلري » اوينار . پهلوانلر گوره‌شير .

بايرامدن صوكرا يڭيدن چاليشمه باشلار ، مكتبه گيديلير . مكتبليلر بربرلرينه بايرام أگلنجه‌لريني آڭلاتيرلر .

الله

يري گوكي يارادان ،
آغاجلري دونادان ،
چيچكلري آچديران :
بر اللهدر ، بر الله !

دويوران هر حيواني ،
ياشادان هر انساني ،
قورويان شو وطني :
بر اللهدر ، بر الله !

الله هر يرده حاضر ،
نه‌ياپارسه‌م او گورور ،
نه سويلرسه‌م ايشيدر ؛
واردر ، بردر ، بويوكدر .
بن اللهي سه‌وه‌رم ،
هر أمريني دڭله‌رم .